Kallbadhus i Gottskär

Examensarbete vid Chalmers Arkitktektur 2010
av Karl-Johan Sellberg
Examinator: Sten Gromark

CHALMERS

Kallbadhus i Gottskär
KARL-JOHAN SELLBERG
2010

Examinator: Sten Gromark
Jury: Per Bornstein, Lena Hopsch, Björn Gross

Examensarbete
Institutionen för arkitektur
Chalmers Tekniska Högskola
412 96 Göteborg
Sverige
Telefon +46 (0)31 772 1000

Tillägnad min pappa.

Tack till

Sten Gromark	För handledning
Björn Gross	För handledning
Lena Hopsch	För handledning
Karl-Gunnar Olsson	För handledning
Peter Lindblom	För handledning
Per Bornstein	För medverkan i juryn
Framtid Gottskär	För ett gott sammarbete
Min Mamma	För allt
Min Syster	För textkorr, stöd och danska tunnelbanebiljetter
Annie Thulin	För samarbete och pepp
Maria Nykvist	För orden
Elin Rittmark	För visdom
Rikard Hultman	För backning
Fredrik Metso	Som följde med på första studieresan och för allmänt stöd
Martin Metso	För köksprojektering
Louise Kronander	Som försökte klättra in på Borgholms Kallbadhus och för idéer
Ann Kronander	För handledning på en söndag
Per Pilerot	För hjälp med programutveckling
Mia Thyberg	Som fanns där fast ändå inte
Anna-Maria Blixt	För kritan
Pernilla Hagbert	För energi
Ante Flygare	För outtröttligt stöd
Sigrid Öholm	För en kopp te när den verkligen behövs

Detta händer just nu:
Murrigt ljus, klar kontrast, skinnet drar ihop sig, det kommer ånga ifrån ryggen och axlarna.
Barfota och tappar känseln.
Klart definierade fotsteg på frostiga träplankor.
Gå nedför fyra steg till det hårdaste av vatten.
Den handgjorda pupillen, ett stort hål, hajens öga som observerar stjärnorna, uråldrigt och dödligt.
Där är en kant och den blanka ytan bredvid definierar regnbågshinnan.
Gå. I. Chock.
Varenda liten por i min hud gallskriker i en ovanligt fasetterad symfoni.
Även mitt huvud absorberas i viktlösheten. En del av evigheten.
Instinkt. Naglar som envetet klänger fast vid kanten.
Kamp i nacken. Fly nu! Drar mig själv tillbaka upp, ut, står upp.
Det är kallt, men inte så kallt. Där är en känsla av uppnående. Stjärnorna verkar vara lite närmare.
Gå tillbaka in. Gå in till värmen och sällskapet. Det här får räcka för idag.

Index

Sammanfattning 6
Abstract 6
Summary in English 7
Bakgrundsbeskrivning 8
Reflektioner 8
Beställarens Förfrågan 9
Förvaltning 9
Studieresor 10
Vad är ett kallbadhus? 11
Målbild med byggnaden 12
Målgrupper 12
Förhållningssätt till hållbar utveckling 13
Gottskär 14
Natura 2000-område 14
Utholmarna 15
Val av plats 16
Fumble Models 17
Inspiration 18
Koncept och fysisk struktur 19
Typgäster 20
Nakenhet 21
Privat eller offentlig upplevelse 22
Lokalprogram 23
Tillgänglighet 23
Rumssamband 24
Huvudindelningar av byggnaden 25
Storleksjämförelse 26
Situationsplan 1:4000 27
Situationsplan 3D-illustration 27
Entré Plan 1:200 28
Plan 1 1:200 29
Sektion A:A 1:200 30
Sektion B:B 1:200 31
Fasad mot Söder 1:200 32
Fasad mot Nord 1:200 33
Material 34
Illustration "Att anlända till byggnaden" 35
Illustration Bastu 36
illustration Relaxavdelning 37
Illustration Nakenbadsavdelning 38
Illustration Servering 39
Källförteckning 40
Appendix A 41
Appendix B 45

Sammanfattning

Målet med det här exjobbet är att undersöka gränssnittet mellan land och vatten med arkitektur.

Det här exjobbet är ett svar på föreningen Framtid Gottskärs mål att bygga ett kallbadhus vid ön Stora Utholmen, som ligger vid Gottskär på den Svenska västkusten. Projektets program har utvecklats med beställarens önskningar om funktioner till byggnaden som en utgångspunkt. Det slutgiltiga programmet har utvecklats vidare som en del av arbetet.

I Sverige har det funnits kallbadhus i mer än 150 år. Traditionellt sett erbjuder den här typen av bad besökaren möjlighet att bada i havet eller i en sjö samtidigt som denne är visuellt avskärmad från människor av det motsatta könet och människor utanför badet. Eftersom denna typen av byggnad inte har utvecklats mycket under de senaste 50 åren finns det en möjlighet att anpassa idén med ett kallbadhus till dagens samhälles behov och önskemål.

Genom att skapa en avslappnande naturupplevelse och genom att förlänga badsäsongen är den här byggnaden ett svar på det allmänna behovet att varva ner. Den skapar en social mötesplats för lokalinvånare och besökare.

Nyckelord: Gottskär, Onsala, Kallbadhus, Bastu, Restaurang

Abstract

The object of this master thesis is to explore the interface between land and water with architectural means.

This thesis is a response to the local association Framtid Gottskär´s aim to build a sea bath in the vicinity of the Island Stora Utholmen, which is situated on the edge of the town Gottskär on the Swedish west coast. The program of the project is developed with the client´s request to include certain functions to the building as a point of departure. The final program for the building has been further developed as part of the working process.

Sweden has a history of sea baths reaching back more than 150 years. By tradition this type of baths offer the visitor to swim nude in the sea or in a lake while being visually shielded from people outside the bath as well as people of the opposite sex. Although this type of building has not been developed much over the last 50 years there is a opportunity to adapt this type of facilities to the needs and desires of the contemporary society.

By creating a relaxing nature experience and extending the season for sea bathing, this building is an answer to the general need of unwinding. It creates a common social leisure space for locals and visitors.

Keywords: Gottskär, Onsala, Sea Bath, Sauna, Restaurant

Summary in English

In the spring of 2010 the Association of "Framtid Gottskär" got in contact with Chalmers to inquire if there was any students interested in working with the development of Gottskär as theme for a master thesis. The idea was to put a sea bath on the island of Utholmen.

"Framtid Gottskär" is an association formed by the EU-funded association "Waypoint Gottskär". The goal of this association is to develop the town of Gottskär on the swedish west coast through events and town planning.

My background is that I have spent some time as an intern at an architectural office in Göteborg that mainly works with designing swimming halls and during this period some ideas and interest arose concerning water and architecture.

The basic ideas for this master thesis were created during the later part of the spring and during the summer and fall I embarked on some field trips, studying fourteen sea baths and one country club. Learning more about sea baths and the interests and attitudes of the people visiting the sea baths has been an important part of my process.

What is a sea bath?
By tradition sea baths offer the visitor to swim nude in the sea or in a lake while at the same time being visually shielded from people outside the bath and also from people of the opposite sex. There two other quite similar types of establishments in Sweden: something like "nature baths" (my own translation), where the structure is organized and open and the visitors use swimming clothes. There are also nudist baths. I mention this because sea bath visitors I have met during the field trips make clear distinctions between these three. However, some of these people I have spoken to question the strict gender division traditionally applied in sea baths. They demand something in between a sea bath and a nudist bath. Sea bathers in Sweden are often local patriots with a common interest.

Through an interview with the board of "Framtid Gottskär" (hereby referred to as "the client") the basic requests for the building were defined. It was then up to me to interoperate this as they gave me free hands to work with the program and the design of the building.

In order to design the building I had to create a scenario of how the management should work: For raising funds for the building and then the upkeep and responsibility of the facilities an economical association will be created. This association will let out the restaurant and conference facilities to a company.

I also created four target groups which the facilities are to serve:
The one time customer (bathing facilities)
The regulars (bathing facilities)
The restaurant customer
The conference customer

In defining the character of the building the words "social" & "season lengthener" are set as the main guidelines.
The sea bath should not necessarily have to close down during the winter season. Through the plan layout the main functions should be able to run parallel and independently. A broader program such as added restaurant and conference facilities is expected to generate more visitors and thus more profit. It is important the restaurant/café is visible from land to attract spontaneous visitors. The regulars should have access to the bathing facilities during extended opening hours through the use of keycards.
Because most of the people in Gottskär have good personal finances, this motivates a building with some extraordinary experiences in order to attract local visitors from their cozy homes.
The building should have plenty of places for meetings to occur. The ocean is always the main actor.

An interesting exterior that looks inviting and open from the shore is important to get the attention of spontaneous visitors. The building is it´s own "billboard" and will help to further promote the sea bath for local and out of town visitors.
The area closest to land should be totally open at all times to create a sense of openness, because it is a small adventure to arrive at the building on the boardwalk.

The bathing facilities are to have dressing rooms and showers where the visitors are divided by gender. This is because dressing and undressing is a very private experience. There is a storage for bathing robes and also one for personal belongings. In connection to the dressing rooms is the relax (indoor and outdoor) area where the visitors are expected to wear some kind of swimming clothes. On the other side of the relax area the visitor finds the nude areas which consists of two saunas, each with a separate outdoor area that is somewhat visually shielded. These two areas have different characteristics and the idea is that one area is open for women one day and for men the other. Or if so desired it could also be open for all. This creates a greater flexibility for future needs.

The town of Gottskär and the island of Stora Utholmen.
Gottskär is a coastal town with approximately 5000 inhabitants. It has sprawled typography and mostly privatized land. The client has requested there is to be a sea bath situated on the island of Stora Utholmen. This island is a public space linked to land by a wooden bridge. In the summertime it is a very popular place for people to spend their leisure time. Despite of it´s moderate size, the island has a rich variety of natural experiences such as rock formations, some beaches, a forrest, public bathrooms, a small field, and the ruin of a small house (only the fireplace remains).

Chosen site
Because the client has requested many functions, there are several factors indicating that Stora Utholmen is not the best place for a sea bath:
The client has stated that the building should be visible from Hamnplan.

The path to the island from Hamplan is not easy to find and when walking there the visitor looses visual connection with the entire island. It takes about 5 minutes to go to the south side of the island from Hamnplan.
Because the bridge to the island is not built for cars, and the paths on the island are simple it is not possible for certain transports to reach the island.
The island is public space and even this type of establishment would privatize parts of the island. Because there is not much public space around Gottskär.

The best placement for the bath is instead the pier on the northern side of Hamnplan. The accessibility is great and here a building could be more integrated in Gottskär.

Concept
The pillars piercing the slabs is a way to display the construction of the house. The two reasons for choosing a hexagonal grid is that I wanted to explore the spatial qualities of the triangle and the second is that because of the of the buildings exposed position in the ocean, this type of structural thinking should make it more prepared to deal with storms.

Nakedness and the built structure
The building has three zones of nakedness. These three zones are physically divided.
The first being the public boardwalk and the restaurant area where, everybody wears normal clothing. This area faces land and it has great views over Gottskär.
The second zone is the relax area where the visitors are expected to wear swimming clothes. This area is open, yet somewhat visually shielded.
The third is the nude area where clothing is optional, this area has the most spectacular views and is divided in two, to keep the possibility of being nude only with people of the same gender.

Bakgrundsbeskrivning

Vatten har alltid fascinerat mig. Det är uråldrigt och en av grundförutsättningarna för livet på jorden. Lekfullt och mystiskt, ursinnigt och lugnt. Allt på samma gång.

Jag har valt att arbeta med ett kallbadhus eftersom det är en intressant byggnadstyp som har en lång tradition i Sverige men som inte sett så mycket utveckling under de senaste 50 åren. Det har också varit intressant att tränga in i den kultur som finns på dessa platser. Det har varit intressant att se vad som döljer sig bakom väggarna och arbeta med detta för att anpassa det till dagens behov. Hur kan väl en enkel byggnad förstärka upplevelsen av något så mäktigt som havet?

När jag inledde exjobbet hade jag aldrig satt min fot i ett kallbadhus och jag hade ingen annan direkt koppling till den här typen av badande. Men jag älskar vatten och ville utveckla vad gränslandet mellan vatten och land kan vara. Jag har haft en praktikplats på PP Arkitekter i Göteborg som främst arbetar med att utveckla bad och simhallar. Jag fick under den tiden förmånen att följa med på en studieresa till badanläggningar i Tyskland. Då föddes många idéer och tankar om vatten och arkitektur.

Jag ville från början ha en reell plattform att stå på för att inte ha för många lösa faktorer att arbeta med. I våras fick jag genom Chalmers hemsida nys om efterfrågandet av ett kallbadhus. Projektet efterfrågades av föreningen "Framtid Gottskär" vilken är huvudman för EU-projektet "Waypoint Gottskär" som enligt egen utsago ansvarar för de aktiviteter och åtgärder man gemensamt vill utföra i gottskär. Föreningen har givit mig stor rörelsefrihet att utforma exjobbet enligt mina kriterier.

Reflektioner kring arbetsprocessen

Jag har här valt att ge lite fokus till processen och utvecklingen av förslaget. Ett av de unika möjligheterna med skolsituationen är att kunna se projektet som en helhet och inte enbart som en slutprodukt. Jag har i första hand arbetat för min egen skull, i andra hand för Chalmers och i tredje hand för Beställaren.

Exjobbet har varit spännande men trögstartat. Det har varit mycket viktigt att göra projektet till mitt eget. Av någon anledning har jag haft en känsla av att tappat bort mig och vad jag står för under utbildningen på Chalmers.

Jag hade önskat en jämnare arbetsfördelning (i praktiken) under arbetets gång. I min planering har jag hela tiden parallella processer och detta har varit bra, men kanske borde planeringen varit mer tillspetsad, förslagsvis genom temaveckor och/eller tydligare små-deadlines på vägen.

Min önskan om att göra exjobbet tillsammans med någon annan detta har inte införlivats eftersom det inte fanns någon lämplig kandidat.

En klar bild av gestaltningen av projektet kom sent. Ett av mina största problem har varit att jag velat göra det bästa projektet någonsin och att det bara lett till låsningar. Inget har varit gott nog. Det var inte förrän jag hittade sätt att slappna av i designprocessen som det släppte.

Att skapa ett program utifrån beställarens lite otydliga och samtidigt något spretiga önskemål har tagit mycket mer tid än förväntat. Det har visat sig mycket viktigt att ifrågasätta motiven för de önskemål som beställaren har ställt.

Studieresorna har gett mig den empiriska kunskap om kallbadhus och den kultur som råder där som jag behövt för att kunna förstå och genomföra det här projektet.

Beställarens Förfrågan

Efter en intervju med representanter från Framtid Gottskär har följande önskemål kommit fram:

Ett kallbadhus efterfrågas eftersom det är det sätt att utveckla Gottskär som lokalinvånarna är mest positiva till.
Platsen för utveckling i fråga är Utholmen eftersom man vill aktivera området för att bland annat undvika vandalism. Ett annat skäl är att det har visat sig att lokalbefolkningen varit negativa till tidigare förslag som handlat om att utveckla hamnområdet.

- Attraktivitet genom mervärde.
- En plats som lockar dit folk även då det inte är sommarsäsong.
- Servering (inte för exklusiv).
- Kafé.
- Alkoholförsäljning.
- Konferens.
- Behandlingar.
- Vedeldad bastu.
- Ska tillgodose behovet av en heldagsutflykt, för att på så sätt attrahera hela kommunen.
- Viktigt att det inte bara blir en lokal attraktion
- Social mötesplats. Många i området är välbärgade och behöver en morot för att lämna hemmet.
- Flytande bastu kan vara ett uppskattat dragplåster.
- I allmänhet en öppen och välkomnande byggnad
- Byggnaden ska vara synlig från hamnplan.

Läs en mer fullständig transkribering av samtalet i Appendix A.

Förvaltning

Jag har satt upp ett tänkbart scenario om hur förvaltningen av byggnaden kan vara uppbyggd eftersom detta inte har specificerats av beställaren. Ulricehamns kallbadhus har liknande förvaltning.

Badhuset förvaltas av en förening som skapas med syftet att samla in pengar för uppförandet och förvaltandet av kallbadhuset. Denna förening ansvarar för kvalitén på lokalerna, att sköta städning och underhåll samt se till så att badgästerna har löst erfoderlig entrébiljett.

Servering- och konferenslokalerna hyrs ut till ett företag som har ansvar för dessa delar, samt biljettförsäljning till badet.

Serveringen säljer mat och dryck till serveringsgästerna, bargästerna och även till gästerna i relaxavdelningen.

Företaget som ansvarar för serveringen har även ansvar för konferensverksamheten.

Studieresor

För att få mer insikt i konsten att kallbada samt för att lära mig mer om utförande av kallbadhus har jag antagit mig ett antal studieresor under sommaren och hösten 2010:

15-19 juli Ulricehamn, Varberg, Landskrona, Helsingborg, Bjärred, Malmö och Borgholm.
19 september Kastrup Søbad.
3 oktober Lysekil, Bovallstrand och Strömstad.
10 oktober Saltholmens kallbadhus i Göteborg.

Förutom mina generella reflektioner i text har jag tittat på specifika saker som

- Avdelningar
- Rumssamband
- Storlek
- Placering i samhälle
- Ytterligare funktioner
- Förhållandesätt till nakenhet
- Ute/inne förhållande
- Olika avdelningars visuella uppdelning
- Gästernas åsikter
- Förtäringsmöjligheter
- Program i allmänhet
- Badets profil
- Förvaltningsform
- Materialval inne och ute
- Öppenhet mot omvärlden

Jag har valt att inte göra en sammanställd, djupgående analys utan att istället ta upp exempel på detta i form av liknelser eller jämförelser i de andra texter som utgör det här exjobbet då det är relevant.

Läs mer om varje enskilt bad i Appendix B.

Den 17:e november gjordes ett studiebesök på Öijareds Executive Country Club för att studera byggnadens hexagonala grid och rumsutformning.

Vad är ett kallbadhus?

Ett kallbadhus är en säsongsförlängare för nakenbadande utomhus. Det är en plats för den som inte vill visa sig naken för hela världen men samtidigt har lusten att bada naken i en sjö eller i havet.

Det en social plats och en mötesplats, men kan också vara en plats att vara i avskiljdhet. Det är upp till den enskilde besökaren att välja. Badhusens tradition grundas i att det finns en efterfrågan för den här typen av bad, men även om behoven har ändrats med tiden finns behovet att slappna av kvar starkare än någonsin.

Vidare definition av ett kallbadhus
Nationalencyklopedin definierar varken "Kallbadhus", "Friluftsbad" eller "Nudistbad" Skälet till att jag även tar upp de andra orden är att de viss mån tangerar varandra i praktiken och att jag under mina studieresor ibland har råkat ut för dessa olika definitioner.
Det de har gemensamt är att det är en badplats vid sjö eller hav som är anlagd och att det finns någon som ansvarar för underhåll av platsen. Öppenhet, slutenhet och program kan variera, likaså huruvida det är avgiftsbelagt att använda anläggningen. Skillnaden ligger i sociala aspekter och (oskrivna) regler som appliceras på platsen angående umgänge och nakenhet. Jag väljer att definiera de tre på följande sätt baserat på egna iakttagelser:

Friluftsbad
En badplats där man förväntas ha kläder på sig vid alla tillfällen. Ombyte sker vanligtvis diskret. Badet är ofta öppet för allmänheten och i regel relativt spartanskt och avgiftsfritt.

Kallbadhus
En badplats med könsindelade avdelningar, där visuella avskiljare dels skymmer sikten mellan avdelningarna, samt oftast också skymmer sikten mellan det som är utanför badet och det som är inuti badet. Dock saknas ofta dessa siktavskiljare i utrymmet mellan bryggans underkant och vattnet. Graden av öppenhet kan också variera från fall till fall då man ibland har en öppnare struktur för att kunna se ut.

Nudistbad
En badplats där män och kvinnor umgås och badar nakna. Det finns inga avdelningar, men det brukar finnas siktavskiljare vid anläggningens gränser. Graden av öppenhet kan också variera från fall till fall då man ibland har en öppnare struktur for att kunna se ut.

Det går inte alltid att klart klassificera vissa bad då man till exempel på senare tid fått ett ökat behov av valfrihet i huruvida man bara vill umgås med det egna könet eller inte i dessa anläggningar. Detta tolkar jag som ett mellanting mellan kallbadhus och nudistbad.

Liten historia om kallbadhus och nakenbad
I den senare hälften av 1800-talet var kallbadhus något för de som kanske hade det lite bättre ställt, ekonomiskt sett. Kurorterna trängdes längs med kusten. I Bohuslän enbart fanns 18 kallbad. Kallbadande var kuren mot en mängd åkommor enligt eldsjälar som till Exempel Läkaren Carl Curman. Funktionen var då praktisk, men det var viktigt att inte visa sig naken i onödan eftersom det inte ansågs värdigt.

I den tidigare hälften av 1900-talet fick vissa av dessa anläggningar en nytändning i och med simsportens ökade popularitet. Upprustande, ombyggande och ibland till och med nybyggande av anläggningar var resultatet av denna trend.

Under de senaste tio åren har Kallbadhusen haft ett uppsving med uppföranden av anläggningar i Bjärred, Båstad och Ulricehamn.

Idag är det inte en lika laddad fråga med nakenhet. De flesta nakenbadare vill inte visa upp sig för människor som har kläder på sig. Många vill heller inte vara naken inför det motsatta könet. Även om det nu för tiden råder en öppnare miljö på själva badhusen är förhållandet till det som finns utanför relativt oförändrat vad det gäller nakenhet. Idag finns dock ett växande intresse av att kunna umgås med alla sina vänner eller hela familjen även på kallbadhus enligt badgäster jag har intervjuat.

Det finns en grupptillhörighet hos människor som delar intresset av nakenbad / kallbad. Detta brukar skapa en stark platstillhörighet och en gruppkänsla för de som har för vana att besöka ett kallbadhus. På så sätt är ett kallbadhus en utmärkt mötesplats och en stark social plats.

Kallbad handlar om närheten till elementen. Att bil utsatt för, vinden, vattnet, regnet, snön. Att på ett kontrollerat sätt få en kontakt med något uråldrigt och stort. Vid kalla bad drar huden ihop sig, blodet rusar fortare och det frigörs endorfiner som är smärtstillande och antidepressiva.

Under större delen av året blir det för kallt att vara ute, man behöver skydd från mörkret, vindarna och kylan. Det är klart att det fortfarande går att bada, även utan bastu, men det är något som inte faller alla på smaken.

Målbild med byggnaden

Med ledorden "social säsongsförlängare" vill jag skriva några ord om målen med den byggda miljön och vad den ska erbjuda och förmedla:

Byggnaden ska inte stänga ner under året. Kombinationen av olika funktioner och framförallt erbjudandet av flera platser att vara umgås på, i relaxrummet, i bastun, i restaurangen, ska locka gäster. En plats där man kan vara precis så nära höststormarna som det faller en i smaken.

Onsala och kanske framförallt Gottskär är en plats där många av de boende har det lite bättre ställt. Detta motiverar att erbjuda något som är lite utöver vardagen, även för den som har ett bubbelbadkar hemma. Därför får badhuset ett program med många möjligheter till speciella upplevelser, även om tyngdpunkten ligger på att skapa en plats med många möjligheter till möten. Havet är alltid huvudaktören.

Eftersom människor i allmänhet tycker om andra människor förväntas platsen bli mer attraktiv med ett bredare program. Kafé/servering/bar och konferensmöjligheter förväntas öka omsättningen och samtidigt generera mer besök generellt.

Det är viktigt att byggnaden ser inbjudande ut och att den ser öppen ut från land. På så sätt lockas spontanbesökare till platsen. Ett säreget och väldesignat utseende kan också göra byggnaden till ett utflyktsmål, eftersom byggnaden är sin egen reklamskylt. Om den delen av byggnaden man möts av har mycket uteyta och inte stängs av vid några tider kan den upplevas som mer inbjudande eftersom det är ett litet äventyr bara att få gå ut på bryggan och komma ut till byggnaden. Denna del är publik, men kan också användas som uteservering av serveringen när den har öppet.

Serveringen ska kunna hålla vilka öppettider som helst utan att baddelen påverkas (för stammisbadare). Den drivs som ett separat företag och har även hand om konferenser.
Det är viktigt att det är synligt från land att det finns en servering för att locka spontangäster. Det är också viktigt att man lätt hittar till och in på serveringen, även för den som aldrig varit på platsen förut.

Badavdelningen bör ha ett visst avstånd från serveringen så att det går att bada utan att känna sig uttittad av serveringens gäster. Det ska finnas en smitväg in med passerkorts-access från uteserveringen. Baddelen ska fungera för dem som är där för att bada någon enstaka gång samt för de som har årskort. Den ska även kunna nyttjas av sällskap och konferensgäster. Baddelens relaxrum ska även kunna göras om till festrum och det ska gå att servera enklare mat och drycker från serveringen där inne.
Baddelen ska kunna besökas även då restaurangen inte är öppen av personer med årskort. Vid sådana besök ska bastur och belysning kunna skötas av gästen för att spara energi.

Badavdelningens uppbyggnad:
Det ska finnas ett förvaringsutrymme för medlemmarnas badrockar.
Omklädningsrummen är uppdelade i dam och herr. I dessa finns det även effektförvaring.
Från omklädningsrummet och duscharna kommer badgästen in i relaxrummet. Här inne har alla badkläder eller badrock på sig och det är inte könsuppdelat. Det är inrett med bekväma sittmöbler.
I anslutning till relaxrummet finns en dörr ut till en gemensam uteplats med möjlighet till bad som i sin tur ansluter till basturna och nakenbadsavdelningen. Basturna har olika storlek och karaktär och även varsin separat uteplats som är visuellt avskild från resten av byggnaden. Tillgängligheten till de olika basturna kan ändras mellan olika dagar, så att damerna till exempel har tillgång till den större bastun vissa dagar och tvärt om. På så sätt kan man också ha dagar då alla kan basta tillsammans.

Rent praktiskt måste restaurangverkamheten fungera parallellt med badet, som också är ett företag, men som kanske har andra vinstintressen än parallellverksamheter som servering/bar/konferens. Huset ägs och förvaltas av en förening som hyr ut lokaler till de andra verksamheterna. Föreningen ansvarar för städning och kontroll av biljetter på badavdelningen. Företaget som sköter serveringen har även hand om och ansvarar för konferensverksamheten. Det går att köpa inträdesbiljetter till badet i serveringen. Eftersom serveringen även har hand om konferenser får man större flexibilitet i användningen av lokalerna och kan anpassa efter behov.

Målgrupper

Beställaren har tydligt efterfrågat något som inte bara har en lokal attraktion. Öppet för alla men antagligen mest använt av 30 till 99-åringar. Utholmen har hopptorn och badplatser och där planeras även ytterligare utveckling. Å ena sidan kanske kallbadandet skulle må bra av en bred besöksskara för att fler skulle känna sig delaktiga i det, men samtidigt är det också viktigt att kunna leverera en viss stämning, ett lugn. Tonåringar och barn kanske inte uppskattar lugnet och ska kanske därför inte vara en uttalad målgrupp, trots att det inte finns något skäl att utesluta någon genom en åldersgräns eller liknande.

Med adderade funktioner såsom konferens, behandlingar och kafé / servering / bar vill man kunna erbjuda det där lilla extra. Delvis med motivationen att Gottskärsborna är relativt välbärgade och att de ska lockas från sina hem, och dels med motivationen att det ska vara värt att göra en dagsutflykt till Gottskär från resten av kommunen också. Med konferensmöjligheter vill man också öppna upp för ytterligare en målgrupp.

På Ribersborgs kallbadhus hemsida kan man den 15 september 2010 läsa "-En meny för hela kroppen: Havsbad, soldäck, vedbastu, massage, ansiktsbehandling, zonterapi, kafé och à la carte restaurang". Detta är lockorden för Sveriges idag kanske mesta och största kallbadhus. Andra kvalitéer som inte nämns är olika platser i solen, skyddat från vind och oönskade blickar, omklädningshytter utomhus.

Förhållningssätt till hållbar utveckling

Hållbar utveckling brukar anses innehålla tre huvudaspekter: Sociala, Ekonomiska och Ekologiska. Det finns aspekter av alla dessa tre inbakade i det här projektet.

Ekologisk
Om man ställer Idén med ett kallbadhus i förhållande till idén om en vanlig simhall blir det ur energiaspekt blir det bara en bråkdel energi som används under brukandet och även om upplevelsen skiljer sig något är fortfarande grundtanken en byggnad för mötet med vatten.

Förutom val av material har jag har valt att inte gå djupare i de tekniska aspekterna av själva byggnaden och dess energiåtgång. Istället har jag zoomat ut och sett på Gottskär som samhälle. I denna ort som mest består av villor är många bilberoende och många ser resor till andra patser som Kungsbacka eller Göteoborg som en nödvändig del av sin vardag. Ett kallbadhus är ett utmärkt tillskott till samhället då det erbjuder någonting som gör att behovet att resa minskar och därigenom koldioxidutsläpp och mental stress.

För Gottskärsborna, som tillbringar många timmar i veckan i bilköer till och från Göteborg, kan placeringen av denna funktion skapa en upplevelse med mervärde inte bara för att man kan gå eller cykla dit, men det kan också bli en del av ens vardagliga rutin att besöka kallbadhuset. Detta är en plats att varva ner på, att låta stress försvinna.

Mitt personliga ställningstagande är att det går att göra lågenergibyggnader och pryda dessa med solpaneler eller solfångare, men den största förändringen och motståndet mot ett hållbart samhälle sitter i huvudet på oss alla.

Genom att skapa ett kallbad på den här platsen vill jag göra ett inlägg i debatten om livskvalité genom att erbjuda en stor

portion av den varan, fast ur en annan ideologisk synvinkel än vad många är vana vid. Att njuta av saker som redan finns på platsen. Havet är i fokus. Detta är vardaglig ekoturism.

Byggnaden är inte bara ett kallbadhus för lokalinvånare, den har även funktioner som ska ge ett mervärde året runt och locka besökare till Gottskär, samt vara en tillgång för hela kommunen. Kommunikationerna är utmärkta och det går fint att lämna bilen hemma och cykla eller åka kommunalt om man till exempel kommer från Kungsbacka.

Socialt
I samtalet med beställarna i Gottskärs Framtid underströks vikten av en mötesplats, att skapa en social punkt där olika grupper och individer kan mötas. Den byggda strukturen i det här området består av villor och man menade också att det är ett "tröskelsamhälle" där man behöver en morot för att spendera fritiden någon annanstans än på den egna täppan. Byggnaden erbjuder både bad, sociala lokaler och restaurang.

På studieresorna företagna till förmån för det här exjobbet träffade jag många som pratar om just sammanhållningen och den gruppbildning som uppstår mellan människor med olika bakgrund. Kallbadhusets sociala funktion är att inkludera alla. Dessutom kunde bara startandet av en kallbadhusförening ha en sammanförande effekt på lokalinvånarna.

I den typ av förvaltning som föreskrivs för kallbadhuset i denna rapport förväntas det att en förening bildas för att uppföra och driva det. Denna förening skulle med största sannorlikhet bestå av lokalinvånare och detta skulle göra en starkare sammanhållning i samhället eftersom man har ett tydligt gemesamt mål att samlas kring. Ju fler som är involverade lokalt, desto mer skulle den lokala stoltheten och gemenskapen höjas genom ett sådant förfarande.

Ekonomisk
Handeln i Gottskär vinna på att det kommer mer besökare även under för- och eftersäsong. Kallbadhuset kan alltså generera mer affärsmöjligheter för det lokala näringslivet.

Gottskär

Gottskär ligger cirka 14 kilometer från Kungsbacka och cirka 40 kilometer från Göteborg.

Det finns goda bussförbindelser och cykelväg ut. I Onsala och Gottskär består den byggda strukturen mest av villor. Det är mycket privatiserad mark i hela Gottskär. I samhället bor det cirka 3000 människor. Analyser av platsen gjorda av arkitekt Kajsa Sparrings visar att Gottskärsvägen som leder ner till Hamnplan har mest aktivitet året runt. Hamnplan med sina strålande utsikter och vyer är en tydlig och vacker avslutning på denna väg.

Gottskär är känt som badort och kurort sedan slutet av 1800-talet, då det första badhuset kunde erbjuda kalla och varma bad, samt behandlingar.

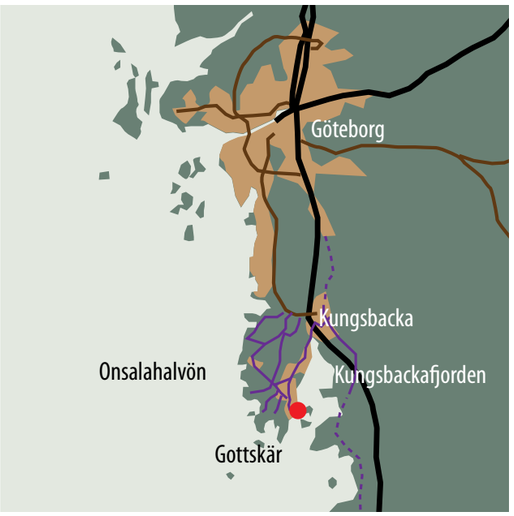

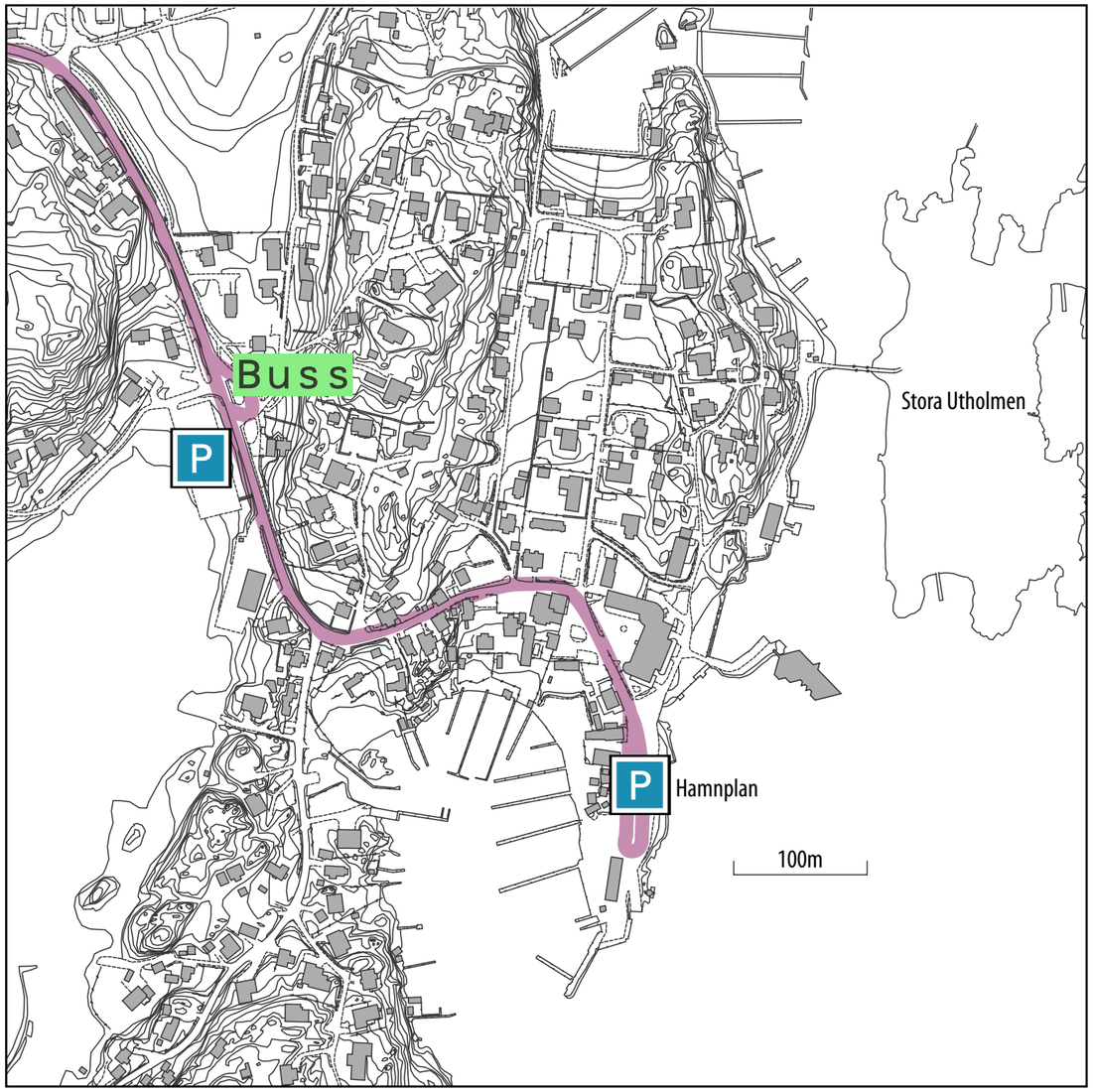

Natura 2000-område

Hela Kungsbackafjorden är klassat som Natura 2000. Enligt Sven-Birger Björkman på Länsstyrelsen i Halland kallas den här typen av företagande för vattenverksamhet och detta beskrivs i kapitel 11 i miljöbalken. Man måste kunna visa för miljödomstolen att ingen skada på naturen uppstår. Denna typ av frågor behandlas med omvänd bevisbörda, det vill säga att man måste kunna bevisa att naturen inte tar skada. En miljökonsekvensbeskrivning enligt dessa premisser kan bli mycket kostsam att genomföra.

Sven-Birger Björkman på länsstyrelsen i Halland påpekar även att en byggnad som placeras över vattnet skapar en punktbeskuggning som med största sannolikhet påverkar havsbottnen under byggnaden. Det kan vara mer fördelaktigt med en pålad konstruktion än en flytande eftersom det släpps in mer ljus under byggnaden om den är en bit ovan vattenytan.

Utholmarna

Stora Utholmen är en ö med en bro som förbinder denna med fastlandet. Det går även att fortsätta ut till Lilla Utholmen via ytterligare en bro. Stora Utholmen är publik och Lilla Utholmen är privatägd.

Beställarna har efterfrågat ett kallbadhus på Stora Utholmen Trots att ön inte är stor finns där klippor, en träddunge, en mindre äng, lite sandstrand, publika toaletter, ett hopptorn samt en gammal ruin i form av en murstock. Enkla stigar binder samman öns olika delar. Det finns en visuell koppling mellan ön och hamnen, vägen däremellan är lite klurig att hitta eftersom besökaren tappar visuell kontakt med ön under promenaden från hamnplan. På sommaren är Stora Utholmen en bra plats för hela familjen att tillbringa en solig dag på, på kvällarna är där kanske mest ungdomar. Det har varit lite problem med skadegörelse och ungdomsfylla.

Val av plats

Eftersom beställaren har efterfrågat flera funktioner i kallbadhuset finns det många faktorer som pekar på att Stora Utholmen inte är den mest lämpliga platsen för ett kallbadhus.

Öns södra sida är visserligen synlig från hamnplan, men vägen ut är inte så lätt att hitta, dessutom tappar besökaren visuell kontakt med hela ön på vägen dit. Ett kallbadhus på öns syd-östra sida skulle inte vara synligt förrän besökaren nästan var framme. Detta gör spontanbesök mindre troliga.

Även om byggnaden är synlig från Hamnplan skulle det ta fem minuter eller så att komma dit till fots.

Bron till Stora Utholmen är inte ämnad att köra bil på, detta gör det svårt för varutransporter och färdstjänst att nå fram.

Ön är mycket vacker och trots sin ringa storlek har den klippor, skog, äng, grillplats, sandstrand, hopptorn, gräsytor och ett antal badplatser. Jag är av den åsikten att byggnader ska uppföras på fula platser, där de tillför något. Utholmen är en av de mest underbara naturliga parker jag sett.

Gottskär består mest av privatiserad mark. Utholmen är publik och ägs av kommunen. Därför är den mer värd som den är. Även en publik byggnad skulle i någon mån ha en exkluderande effekt vid vissa tider, till exempel då anläggningen är stängd. Byggnaden skulle ju inte heller drivas av kommunen, även om den är allmännyttig. Men den skulle också upplevas exkluderande för de som inte har råd eller inte vill lösa inträde, eller helt enkelt inte är intresserade av kallbad.

Jag anser att byggnaden istället bör placeras vid den pir som ligger ungefär vid gamla badhotellet. På så sätt ökas tillgängligheten markant och bygganden stärker i stället en plats som är i större behov av försköning.

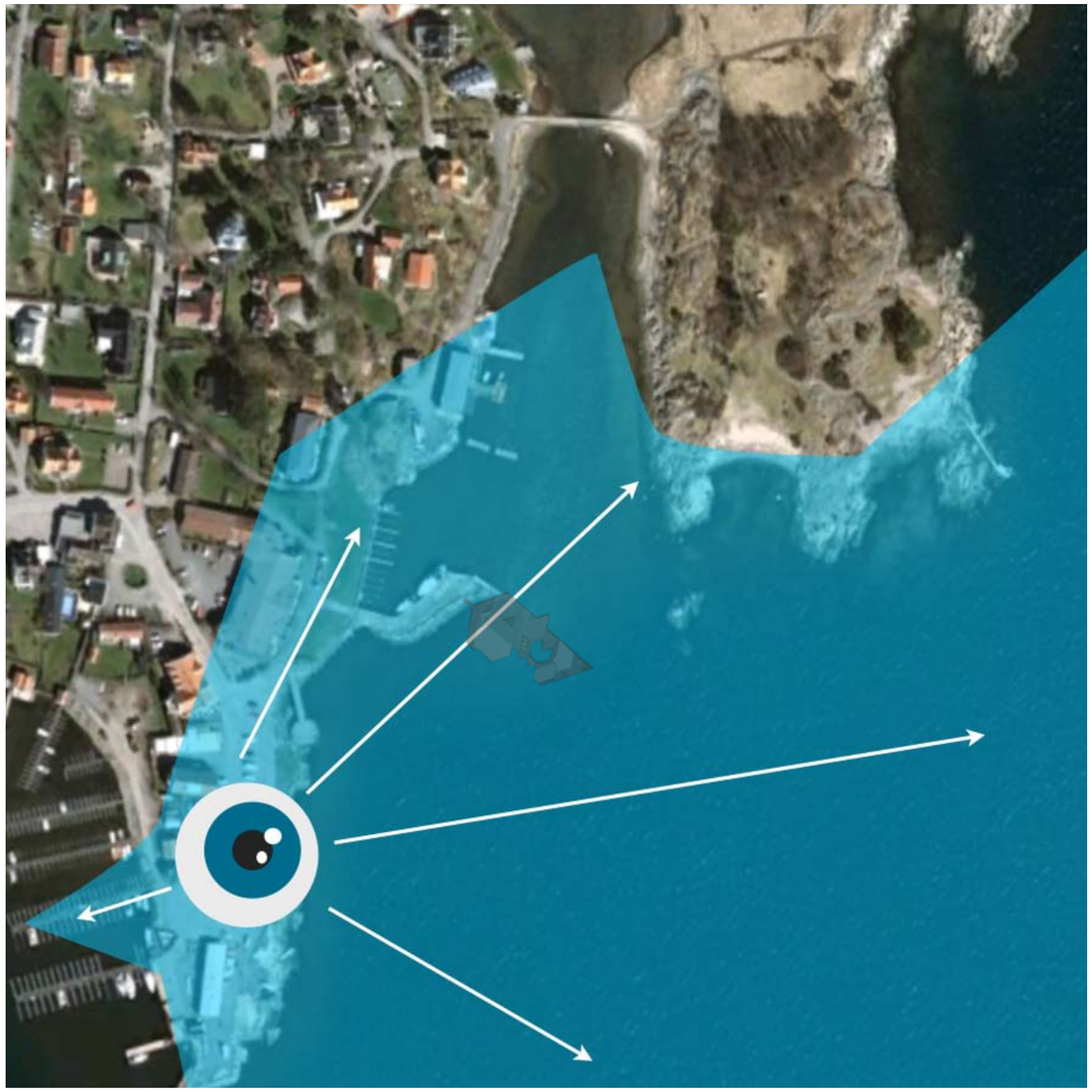

Fumble Models

Kim Utzon har myntat begreppet "Fumble Models". I sökandet efter ett uttryck eller ett koncept att jobba med har projektet gått igenom många stadier. De har varit en del i ett fritt skissande som varit en kärna i min metod. Då jag kört fast har jag försökt göra samma skiss i annat media för att hitta andra synvinklar.

Personligen föredrar jag uttrycket "fumble model" jämfört med till exempel "skissmodell" eftersom det förstnämnda inte är lika produktfokuserat. Detta hjälper mig att slappna av och ha roligt med den fas av designarbetet som är utforskande. Jag tror att slutresultatet blir bättre med detta tänkande.

Volymstudie

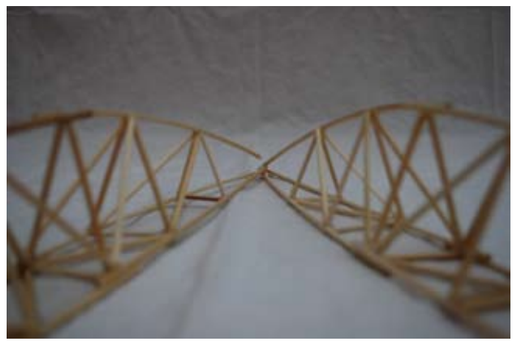

Studie i fackverk för att kunna minimera antalet pelare

Volymstudie

Gränssnitt till vattnet

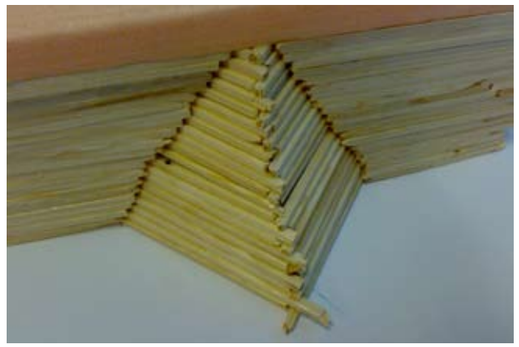

Funderingar om knuttimrat vrike

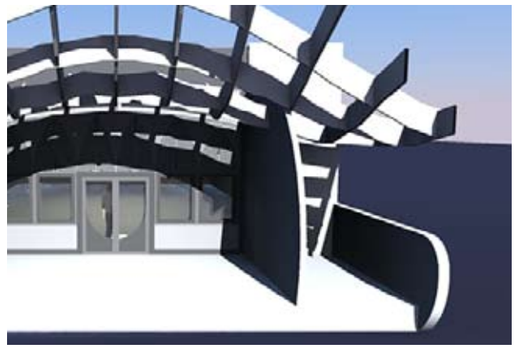

Skiss på flytande badhus

Att påverka ett landskap

Inspiration

Ett axplock av inspiration för projektet. Av miljarder intryck blir det lite inspiration kvar. Det är omöjligt att från början veta hur mycket inverkan denna inspiration kommer ha på ett projekt.

Att söka inspiration är som att öppna ett fönster i ett rum och vänta på att en fågel ska flyga in. Man kan bara skapa förutsättningarna för att den ska komma, och den är lätt att skrämma bort.

När jag bytte om i en badhytt på Pålsjöbaden i Helsingborg tog jag av mig skon och såg först de slitna och vackra golvplankorna och sedan såg jag vattnet som glimmade. Det fick mig genast att uppleva att jag inte alls var inomhus, som jag först trott.

Varbergs Kallbadhus har den vackraste baksida, eller kanske jag ska säga undersida jag någon har sett. Pelarna skapar ett nästan sakralt rum, ett inofficiellt vattentempel. En mycket stark upplevelse av material.

Att gå ut på bryggan på bilden var ett äventyr eftersom den var byggd av omaka träbitar och skräp. Det var inte ens tydligt att den skulle hålla för min tyngd. I mitt sinne blev den smalare och säkerhetsgränsen till vattnet var otydligare med varje steg.

Heda slussar. Ekportar med järnbeslag, botten och väggar av sten. Kraften i det tryckande vattnet är så hög att man kan stå på det. När luften blandas med vattnet bryts ytspänningen. Att befinna sig i slussen är ett slutet rum med sjärnorna som tak.

Efter ett lyckat studiebesök på det komplicerade Öijareds country club fick jag syn på denna trekantiga brygga, precis vid järnvägsspåret. Rimfrosten på träet, och ångan i min andedräkt, samt den bräckliga konstuktionen gav en stark känsla av motvikt på samma estetiska tema.

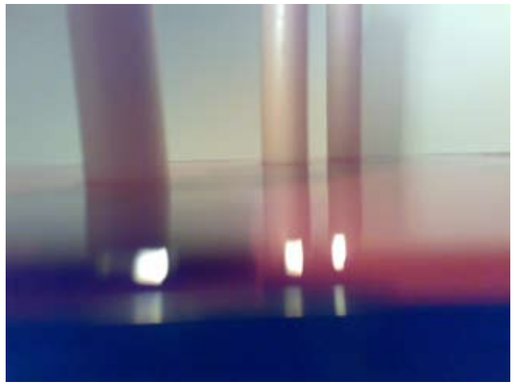

Det här är faktiskt min första "fumble model", men den hade mycket att ge. Vaknade mitt i natten och hade den här visionen att jag skulle ha brinnande pelare i vatten. Så jag gick upp och hällde röd karamellfärg i badkaret och tände några ljus. Inspirationen kom från en dröm.

När jag duschat i min lägenhet behöver jag på vintern inte oroa mig för att någon ska se mig, även om jag bor på första våningen, eftersom fönstren täcks av imma. Jag kan delvis se ut, men förbipasserande kan inte tydligt se in.

Koncept och fysisk struktur

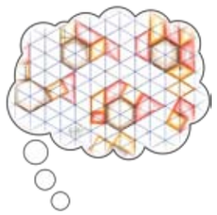

Under en tid skissade jag på två hus, ett pålat och ett flytande.

Den bärande idén för hela projektet kom sent, men när den kom visste jag att jag hade hittat den utan tvekan.

Kombinerad materialitet med byggd struktur.
Huvudmaterialet är trä.
Det skulle bli ett pålat hus.

Pålarna blir pelare som bryter igenom strukturen, bryter igenom bjälklag och lyfter upp taket på ett sätt den bärande strukturen är klart redovisad. Att redovisa materialets funktion ökar materialiteten och förståelsen för byggnaden.

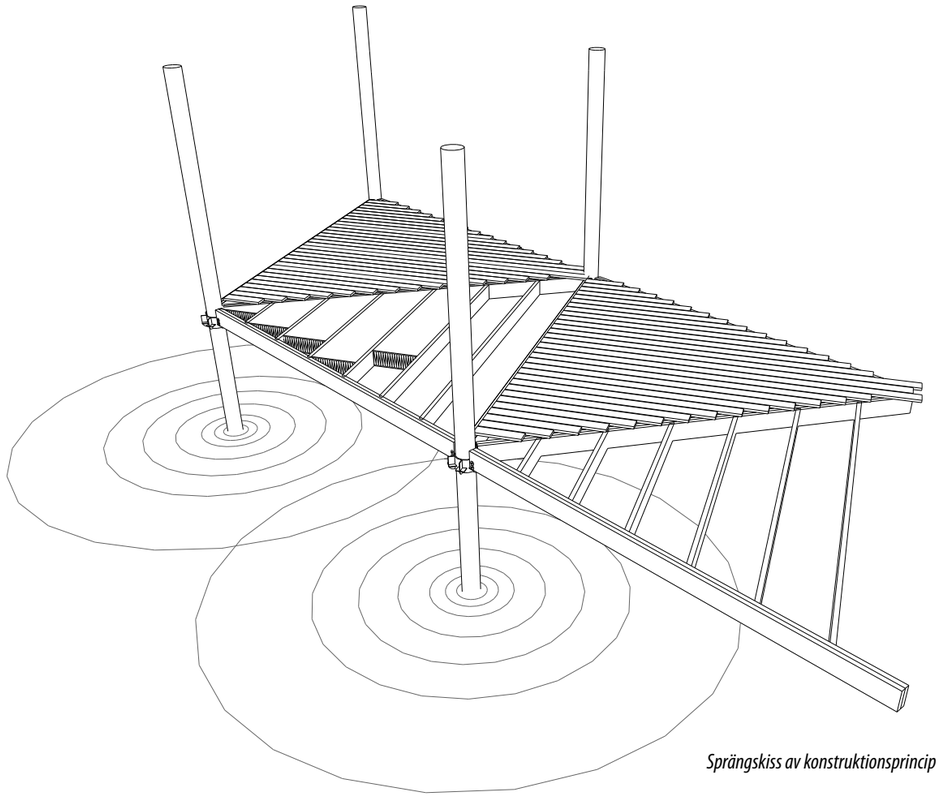

Sprängskiss av konstruktionsprincip

Modeller tar form

Utöver det hexagonala grid:et
har det varit ett mål att skapa en miljö med en slags funderad assymetri. olika nivåer, olika zoner, att byggnaden hintar om av att det finns något att hitta runt hörnet. Att byggnaden har ovetande hemligheter för besökaren att utforska. Besökaren ska hela tiden vara nöjd med nuet och platsen denne befinnner sig på för tillfället. Men denne ska inte kunna få allt i ett rum, det ska kräva ett visst erövrande och utforskande.

En annan reflektion är att det - och det kan låta löjligt, men jag är fullt allvarlig - är tabu att kalla ett projekt för "mysigt" på skolan. Men det är något jag jagat. Jag har varit ute efter en genommysig byggnad. Mysighet måste nås genom småskaliga grepp. Det måste hända något. Många harmoniska små händelser skapar mysighet. Detta är inte ett projekt med fokus på inredning.

Besökaren ska känna sig fri. Besökaren ska kunna välja bland ett utbud av platser och upplevelser för att hitta det som passar denna person och denna dag.

För att sätta upp ett strukturellt system tyckte jag mig stå inför två huvudvägar: nittio graders vinklar eller sextio. Det finns två skäl för mitt val: Dels verkade det väldigt spännande att utforska vilka rusliga kvalitéer rätsidiga trianglar har och dels tänkte jag att en byggnad i en så utsatt läge kunde klara sig bättre mot stormar med ett fackverkstänkande i konstuktionen. K-G Olsson bekräftar att en sådan struktur kan vara till fördel om pelarna har en viss rörlighet, men jag har lämnat den frågan där, eftersom det är ett annat exjobb.

Pelarna är av trädstammar med en diameter på 200 mm. Avståndet mellan dessa vill jag ha relativt långt, eftersom de även skulle vara rumsskapande element. CC-måttet mellan pelarna sätts till 5000 mm för att det ska gå att använda standardvirke; Primärbalkarna kan utgöras av dubbla 195x45 reglar.

Systemet ska kunna fungera både för utomhus- och inomhuskonstruktioner.

Studiebesöket på Öijareds golfklubb med dess hexagonala planlösning var mycket givande: Dels för att jag lärde mig att man inte måste hålla sig så nitiskt till huvudgrid:et under arbetet med planlösningen som jag dittills hade tänkt. Jag lärde mig också att sextio graders hörn kan vara ganska förvirrande för lokalsinnet eftersom hjärnan är så van vid räta hörn, kan den ibland blanda ihop de två. Samtidigt såg jag också många rum baserade på sextio graders vinklar som var mycket harmoniska och inspirerande.

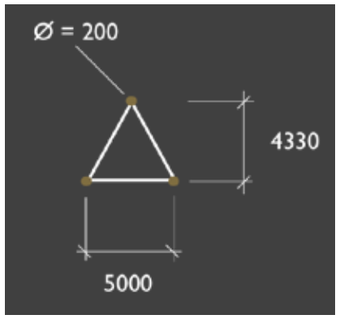

Modulmått

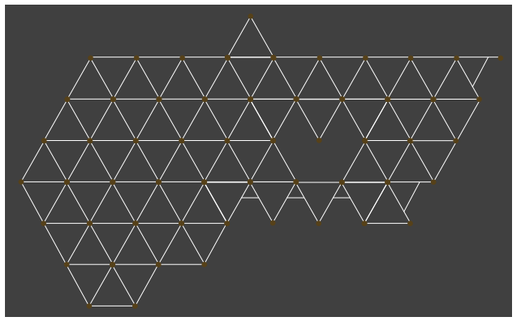

Byggnadens struktur i plan

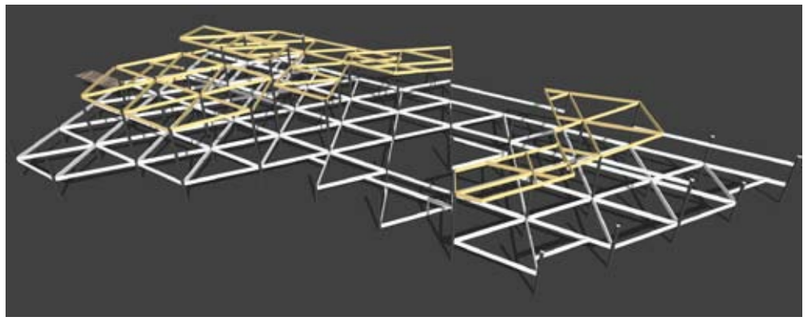

3D-Skiss över pelare och primärbalkar

Fullskalelaboration. Modulens sida har ett mått på 4800 mm

Typgäster

Byggnaden måste fungera för den som bara kommer dit för att äta eller dricka, för den som kommer dit för att bada en enstaka gång, för den som är stammis på badet och för konferensgäster. Jag har därför valt att definiera fyra målgrupper för det här projektet:

Engångsbadaren

En gäst som gör sitt första besök eller inte kommer till anläggningen så ofta. Denne behöver kunna lösa entrébiljett i kaféet och ha en hyfsat tydlig väg till badfaciliteterna. Det ska också vara tydligt hur anläggningen används. Engångsbadaren ska kunna hyra handduk och badrock på platsen. Det bör finnas informativa reklamfoldrar för att locka och informera engångsbadare om vad anläggningen erbjuder och hur den fungerar. Byggnadens visuella utryck har en viktig roll att spela för att locka engångsbadare till platsen.
Behov av personlig service: Kassan i kaféet måste vara bemannad under öppettider för att engångsbadaren ska kunna lösa entrébiljett. Förutom lokalunderhåll behövs stickkontroller göras på badavdelningen för att kontrollera att alla har giltig inträdesbiljett. I övrigt bör det finnas uppdaterad information om badet på internet och i form av informationsfoldrar eller liknande. Det ska också finnas information om när badet är reserverat av grupper. Det ska finnas en tvättservice för morgonrockar och handdukar. Bastur ska sättas igång av personal under serveringens öppettider.

Stammisbadaren

Bor antagligen inte längre bort än Kungsbacka och har gjort det till en rutin att bada, kanske även under vintern. Stammisbadaren har årskort (passerkort) som ger tillgång till badet under utökade öppettider, till exempel 06-22 varje dag. Det bör finnas en direkt ingång till badet från som öppnas med passerkort. Badet ska kunna fungera som en egen enhet, oberoende av de andra funktionerna. Det skall vara möjligt för stammisbadaren att sätta igång och använda bastu på timer då det inte finns personal på anläggningen. Stammisbadaren ska kunna använda sig av tvättservice för morgonrock och handduk.
Behov av personlig service: Lokalunderhåll, samt tillgång till nyheter och erbjudanden via hemsida eller nyhetsbrev. Förutom lokalunderhåll behövs stickkontroller göras på badavdelningen för att kontrollera att alla har giltig inträdesbiljett. Möjlighet att köpa passerkort / årskort i serveringens kassa.

Restaurang- eller kafébesökaren

Detta är den kanske mest spontana besökaren av de fyra målgrupperna. Detta kan vara en dagsgäst i Gottskär För den som är på hamnplan ska kunna se att det finns ett spännande och inbjudande fik på kallbadhuset. Det ska vara lätt att hitta till kallbadhuset från hamnplan. Det ska vara god utsikt och vackra vyer från serveringen. Det ska finnas möjlighet att sitta ute eller inne och äta/fika. Det bör gärna finnas möjligheter att sitta i lä. Det ska inte vara överdriven visuell kontakt mellan baddelen av huset och serveringen. Det ska vara lättast att hitta till serveringen, väl ute på byggnaden.För de som bor i Gottskär och Onsala ska serveringen innebära ett prisvärt lunchställe, och en bra middagsrestaurang, samt ett kafé och en bar med en utsikt.
Behov av personlig service: Bemannad servering, kökspersonal och anläggningschef, lokalunderhåll

Konferensgästen

Att kunna erbjuda en konferens i en underbar miljö med möjligheter till bastu, god mat och dryck och även havsbad är en åtråvärd kombination. Möjligheterna att kunna umgås formellt och icke-formellt skapar också en god konferensmiljö. Konferensgästen ska serveras allt detta i ett kompakt och välsmort paket. Baddelen ska kunna hyras ut till konferensgäster och kommunikationerna ska ske inom byggnaden. Restaurangen eller relaxrummet ska kunna agera som det informella mötesrummet (även mellan könen) om man inte vill använda bastun som det. Det ska kunna serveras förfriskningar och lättare mat i relaxrummet. För konferensgästen ska det gå att skräddarsy ett paket som innehåller önskade aktiviteter. Det är också viktigt att konferensgästen har en viss känsla av VIP-behandling, så att besöket blir något utöver ett restaurangbesök eller ett kallbadhusbesök, kanske genom utformningen av konferensrummet eller genom extra god service.
Behov av personlig service: Kontaktperson för bokningar, samt ansvarig person för själva konferensen. I övrigt tillgång till bemannad servering, kökspersonal och anläggningschef, lokalunderhåll.

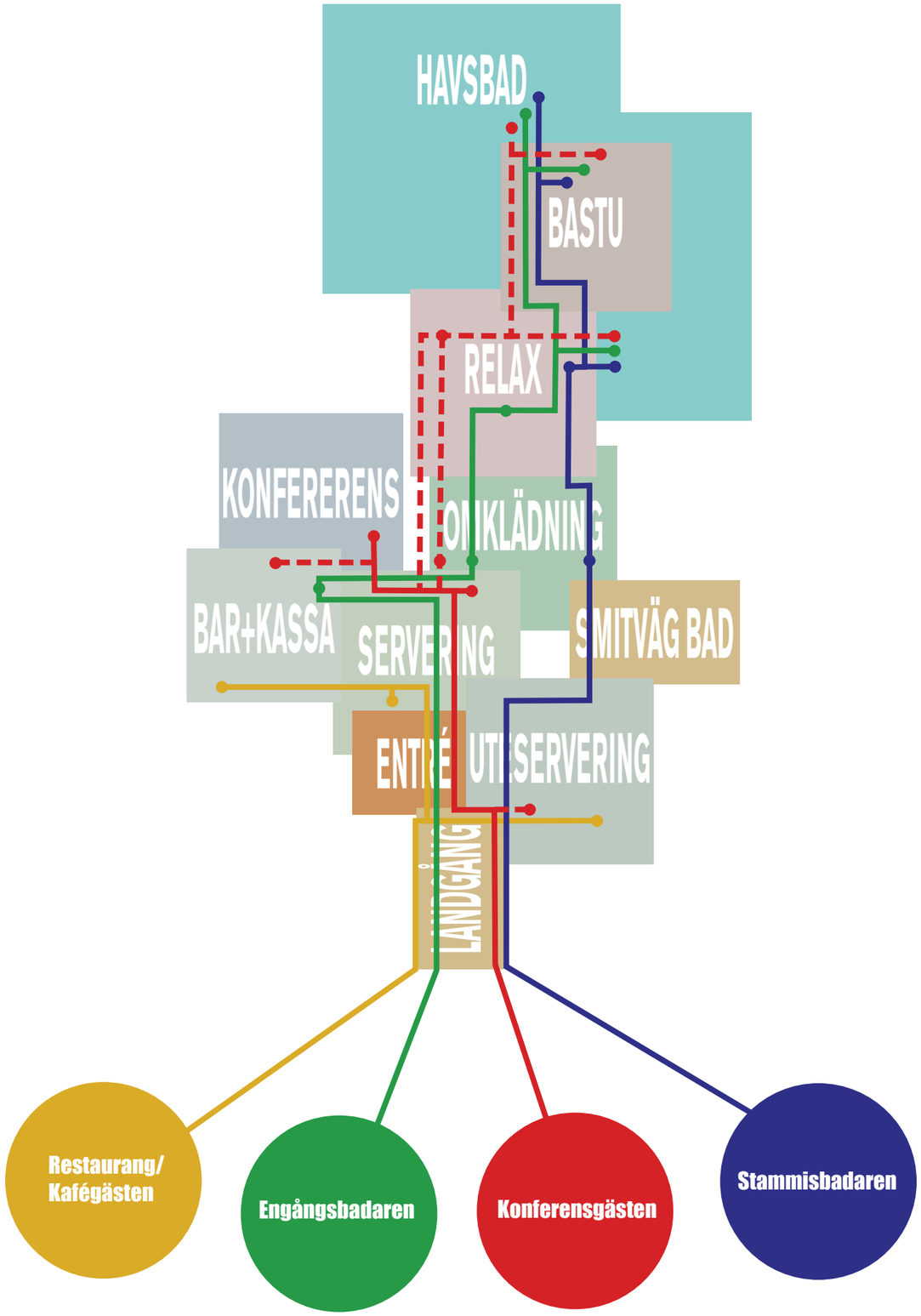

Diagram för att beskriva vilka olika huvudfunktioner de olika besökarna behöver, samt en tänkbar rumskonfiguration

Nakenhet

Det finns många motsägelsefulla behov i designandet av ett kallbadhus: Dels vill besökaren ha sol men inte vind, kunna se ut utan att någon ser in, vara naken utan att känna sig exponerad.

Badhusets program utformas med en relaxavdelning för att man ska kunna idka umgänge över könsgränserna. För att detta ska kunna vara en plats för hela familjer och för att det inte är samma sociala regler som gäller nu som för 100 år sedan. Om detta ska vara den sociala plats man efterfrågar måste alla kunna vara med. Samtidigt är det viktigt att ha ett ställe att vara mer privat på. Alltså måste besökaren kunna välja. Kunna hitta ett behagligt rum som passar med dagsformen. Man ska också kunna välja om man vill vara naken och med vem man vill vara naken.

Behovet av att vara privat är olika i olika delar av byggnaden. Jag syftar främst på baddelen. Enligt min åsikt är själva omklädningen som mest intim, tätt följt av duschandet. Kanske är det mer intimt att klä av sig framför andra eftersom den handlingen kan - på en undermedveten nivå - vara kopplat till mer sexuella situationer, medan duschande och badande är mer ett självändamål.

Det är tänkt att det ska vara en dresscode i relaxrummet, både inne och ute. Badrock eller badkläder. Förbi denna allmänna yta finns bastur och mer visuellt avskilda uteplatser där nakenbad och nakensolbad är en möjlighet. Detta ska vara två avdelningar men de ska inte vara helt lika. De ska ha lite olika förutsättningar, till exempel kan bastun i den ena vara sextio grader och mycket luftfuktighet medan den andra kan vara nittio grader och torrare. Uteplatserna har med fördel också olika karaktär. Skyltarna på dörrarna ska gå att byta ut så att vissa dagar har herrarna tillgång till den torra bastun och andra dagar damerna. Vissa dagar kan det vara ”mixed” och fritt att umgås med alla sina vänner. Den ena har en större uteplats och den andra en större bastu. Därför får anläggningen ett bredare utbud av upplevelser med behov som förändras med årstiderna.

Samtidigt är jag av den uppfattningen att många uppskattar att få privat utrymme och att könsdelade omklädningsrum hjälper till att skapa en trygghet för många. Ett system som är föränderligt gör badhuset mer flexibelt för framtida behov och värderingar.

Byggnaden har således tre huvudindelningar gällandes nakenhet: Påklätt, Badkläder/Badrock, Naket. Dessa avdelningar är visuellt avskilda.

På Saltholmens kallbad pratade jag med några stammisar som påstod att det är många kvinnliga besökare som har badkläder på sig vid besök. Upp till 40% av besökarna, påstod de. Det jag fann intressant var att de var upprörda över det. Det verkar som att det är en oskriven social regel att man måste vara naken. Samma damer var också upprörda över den yta på badet som vissa dagar delas av män och kvinnor eftersom det förändrar definitionen av (delar av) badet till nudistbad. Samtidigt har jag pratat med badgäster på tre andra ställen som har efterfrågat möjligheten att umgås med alla sina vänner.

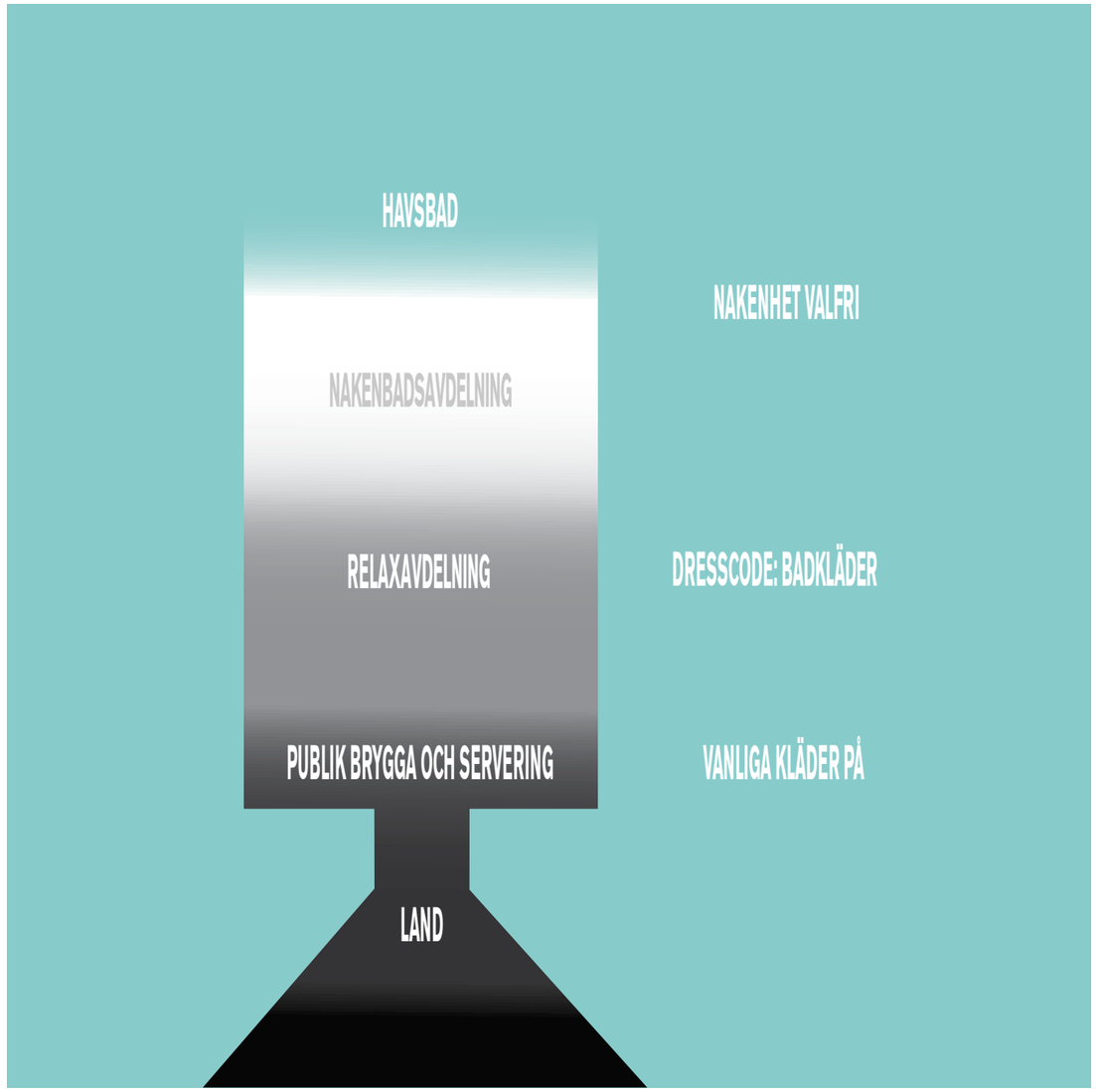

Diagram som schematiskt förklarar byggnadens struktur i förhållande till nakenhet

Privat eller offentlig upplevelse

Att beskriva mitt förslag på ett badhus inte helt lätt, även om det finns många liknande exempel. Av någon anledning har jag hittills försökt definiera allting som privat eller offentlig. Kanske med medvetenheten att det inte är svart-vitt, att det finns en gradient däremellan som påverkas av flera faktorer.

Ett torg är publikt, en skog är publik. Ett vardagsrum är privat, en bil är privat. En matbutik då? Alla får gå in där, så länge man inte beter sig störande eller stjäl varor och under förutsättningen att det är på tider som är förutbestämda. Är detta en publik yta? Om ägaren av ytan ville skulle en individ kunna portas. Så är inte fallet med ett torg. Vardagsrum och bilar är liksom gjorda för att de flesta inte ska ha tillgång utan inbjudan eller nyckel.

Alla ytor styrs av regler. Sociala regler som ingen skulle komma på tanken att skriva ner i en lagbok: Till exempel är det ok att gå naken i sitt vardagsrum och kanske också i en skog, men inte på ett torg eller i sin bil. Så där finns alltid regler att följa eller ifrågasätta. Finns där några mellanting?

Var man lägger sig på gradienten kommer att påverka vilka som dras till platsen och också hur besökarna kommer att uppmuntras att använda den.

Anläggningen kommer att innefatta en verksamhet. Verksamheter kommer att fungera under vissa regler, medan badet kanske i vissa hänseenden kommer att fungera som en förening, en klubb. Det här med klubb är något jag vill ta fasta på: det är nästan som en tredje kategori bredvid publik och privat eftersom man i en klubb träffas under vissa förutsättningar på en given plats. Privat, men ändå med delade intressen och med andra människor. Kanske också med vissa regler; till exempel nakenhet gentemot det egna könet eller kanske är det så att en viss del av den här fysiska ytan har små, dedikerade, privata ytor för vissa medlemmar. För att klubben ska bli en förlängning, en satellit till det egna hemmet.

Klubbar har oftast en avgift och vissa öppettider. Klubbar kan också vara mer eller mindre selektiva med vilka man låter bli medlem i klubben. Den här typen av förening är med största sannolikhet öppen för vem som helst.

Samtidigt vet jag att kallbadhusen i Varberg och Kalmar ser det som ett ändamål att inte ha inträdeskostnad och dessutom erbjuda livstids medlemskap och nyckel till anläggningen i princip för samma kostnad som motsvarar kostnaden att göra en nyckel. I ett fall av ett nybygge som här har man ju ekonomiska incitament för att alla som vill använda anläggningen måste betala för sig.

Lokalprogram

Lokalprogrammet är framtagit med hänsyn av beställarens önskemål, platsens förutsättningar och byggnadens målbild.

Lokalprogrammet har tagits fram i samarbete med Arkitekt Per Pilerot på PP arkitekter. Programmet har varit ett levande dokument och har utvecklats med arbetet. Jag har valt att redovisa förändringar från den första versionen, samt en jämförelse av föreskriven kontra yta i slutprodukten.

Bruttoarean för inomhusmiljö är 474 kvadratmeter och för byggd utomhusmiljö 394 kvadratmeter. Totalt blir det 868 kvadratmeter bruttoarea.

Vissa funktioner, till exempel flytande bastu, japansk badtunna och behandlingsrum har utgått för att det inte tillfört byggnaden något som passar dess profil.

Funktion	Info	Antal	Kvadratmeter	Slutgitig storlek	Önskad Kontakt med utomhus 1-9 (9=max)
Vindfång	I anslutning till Restaurang	1	4 till 8	6	8
Servering	ca 56 sittplatser	1	55	(inkl bar+kassa) 104,5	8
Uteyta Servering	ca 28 sittplatser, möjlighet till utökning	1	30-300		9
WC + HWC + Garderob	I anslutning till Restaurang,	1+1	10	9,5	2
Konferensyta	10 till 12 pers	1	20*	(+2,5 hall) 17	7
Bar + kassa		1	30	se servering	5
Kök		1	30	32,5	2
Personalomklädning	inkl. dusch & WC	1	15	7,5	1
Kontor för serveringen		1	5	4	1
Omklädningsrum dam	30 pers	1	15-18	14	3
Omklädningsrum herr	30 pers	1	15-18	13	3
Duschrum dam	3 duschar	1	10	7,5	2
Duschrum herr	3 duschar	1	10	6	2
Relaxavdelning	Cirka 2 kvm per person	1	40-60	55	7
Bastu A	10 personer	1	12	11	8
Bastu B	10 personer	1	12	15,5	8
Vindfång med dusch	I anslutning till Bastu	2	8+8	6+6,5	4
Uterelax och Nakenbad		1	30-300	151+55+27,5 (=233,5)	9
Ljugarbänk	min 5 pers	2	6	del av post ovan	9
WC Ute		1	4	3	1
Soprum		1	3	4	1
Värmecentral		1	10	8,5	1
Ventilation		1	15	8,5	1
Förrådsyta		1 till 3	12	6,5	1
Städ	(kanske 2 st)	1	2,5	1+2	1
Förändringar av programmet under arbetets gång					
Hytter och Bastuflotte strukna ur programmet.					
Ute WC, ej HWC med hänvisning till HWC i omklädning					
Huvudförråd flyttat i samband med Uterelax					
HWC i omklädning har tillkommit 4,5 + 5 kvm					
Entréhall omklädning Tillkommit 15,5 kvm					
Balkong i samband med Konferens har tillkommit 33,5 kvm					
Diskrum har tillkommit 4 kvm (Kan möljigtvis användas som rum för bakning/skalning)					

Tillgänglighet

Byggnadens placering vid piren möjliggör för varutransporter och färdtjänst att nå fram till byggnaden. Byggnaden blir på denna plats lätt att hitta till. Byggnaden är utformad så att de mer publika delarna är lättast att hitta till. Byggnaden är designad för att intuitivt leda förstagångsbesökaren mot kafét och serveringen. Publika ingångar är markerade medan servicedörrar smälter in i byggnaden.

Öppettider
Med en smitväg till omklädningsrummen och badavdelningen behöver man inte gå via en biljettlucka för inträde. Istället kan denna väg låsas elektroniskt och öppnas med passerkort eller liknande. Detta möjliggör för längre öppettider och mer tillgänglighet för de som har årskort. Till exempel kan antas att kaféet har öppettider som motsvarar efterfrågan, samtidigt som badavdelningen kan ha öppet alla dagar med utökade öppettider. Det bör också vara så att bastur är på under vissa tider (förslagsvis då kaféet är öppet) men att de under andra tider ska gå att startas av den enskilda badgästen.

Badanläggningen är handikappsanpassad i det hänseende att man ska kunna njuta den med en så kallad inomhusrullstol. Det finns en badlift för funktionshindrade på uterelaxområdet. Det finns en väggmonterad stoltrapphiss för trappan mellan entréplan och plan 1.

Rumssamband

För att få en bild av möjliga rumssamband har jag undersökt kombinationen av var och ett av samtliga rum på en femgradig skala.

= Rummen bör ha en tydlig koppling
= Rummen kan ha en tydlig koppling
= Neutral
= Rummen bör inte ha en tydlig koppling
= Rummen ska inte ha en tydlig koppling

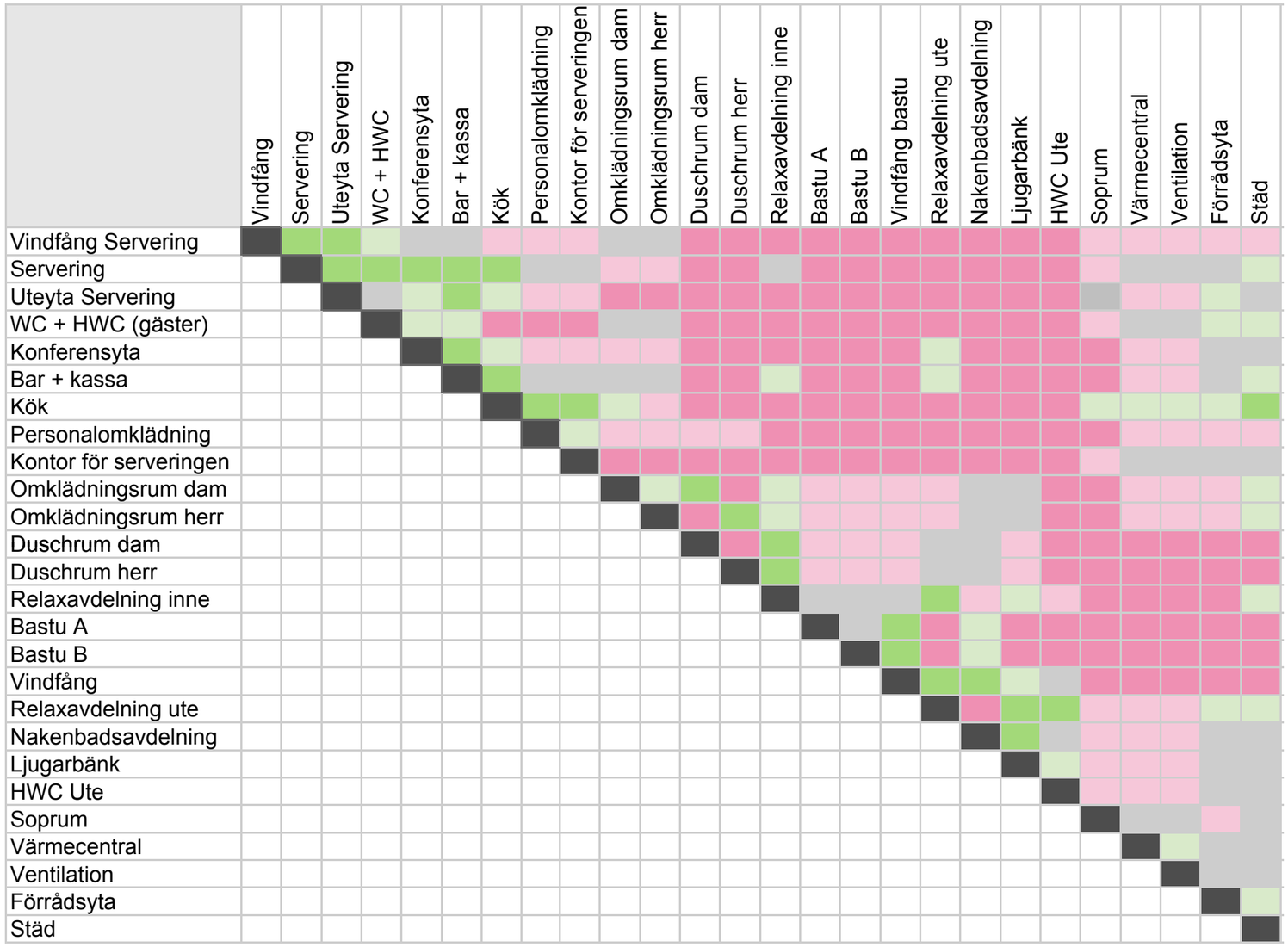

Huvudindelningar av byggnaden

Teknikutrymme. Placerat mot norr och den förhållandevis ointressanta utsikten mot seglarklubbens ena klubblokal.

Omklädningsrum. Eftersom dessa bör vara tämligen slutna mot omvärlden ligger de mot norr. I entréhallen finns förvaring för medlemmars badrockar. I respektive omklädningsrum finns skohylla och värdeförvaring.

Konferensrum. Som enda rum på plan 2, med utsikt åt alla väderstreck, samt en väl tilltagen balkong serveras VIP-behandling åt alla konferensgäster.

Köksavdelning. Med enkelhet att ta hand om varor samt avfall och med en självklar direkt koppling till restaurangen utgör köket hjärtat i anläggningen.

Restaurang och bar. Med strålande vyer över gottskär och havet, A-la-Carte, lunchservering och fullständiga rättigheter välkomnar restaurangen besökarna med öppna armar. I en lucka säljs även mat och dryck till relaxavdelningen.

Entrébrygga. Den del av byggnaden som alltid är öppen för alla. Besökaren leds intuitivt till restaurang-entrén. Stammisgästen hittar sin väg till omklädningen. Kökets leveranser hittar sin väg till de diskreta varudörrarna. Restaurangen kan ta så mycket plats som man har kundunderlag för.

Relaxrum. Nästan helt uppglasat suddas gränsen mellan inne och ute ut. Ligger i direkt anslutning till omklädningsrummen och uterelaxen. I rummet finns en vedspis och bekväma möbler. Utsikt i fyra väderstreck.

Relaxavdelning ute. Stora och små indelningar av rummet ger besökaren möjlighet att välja hur social hon vill vara. Platsen öppnar sig mot solen, men det går att hitta platser med tak att sitta under. Här har man badrock eller badkläder.

Förrådsrum. För föreningens saker. En del av den visuella avskiljaren mellan relaxens uteavdelning och nakenbadavdelningen.

2 Bastur. Var bastu har en luftsluss med en dusch och en dicksfontän. Basturna har olika karaktär och brukas än den ena dagen av det ena könet och än den andra av det andra könet.

Nakenbadsavdelning. För att komma hit måste man gå genom luftslussen. Här kan man välja att solbada eller bada naken. Dessa uteplatser har anläggningens mest spektakulära vyer.

Storleksjämförelse

Denna jämförelse visar en storleks jämförelse mellan några kallbadhus i Sverige samt förslaget i den här rapporten . Man kan också jämföra avstånd i från strandkant och grov planlayout. Husens väderstreck har blivit modifierade för att göra jämförelsen tydligare.

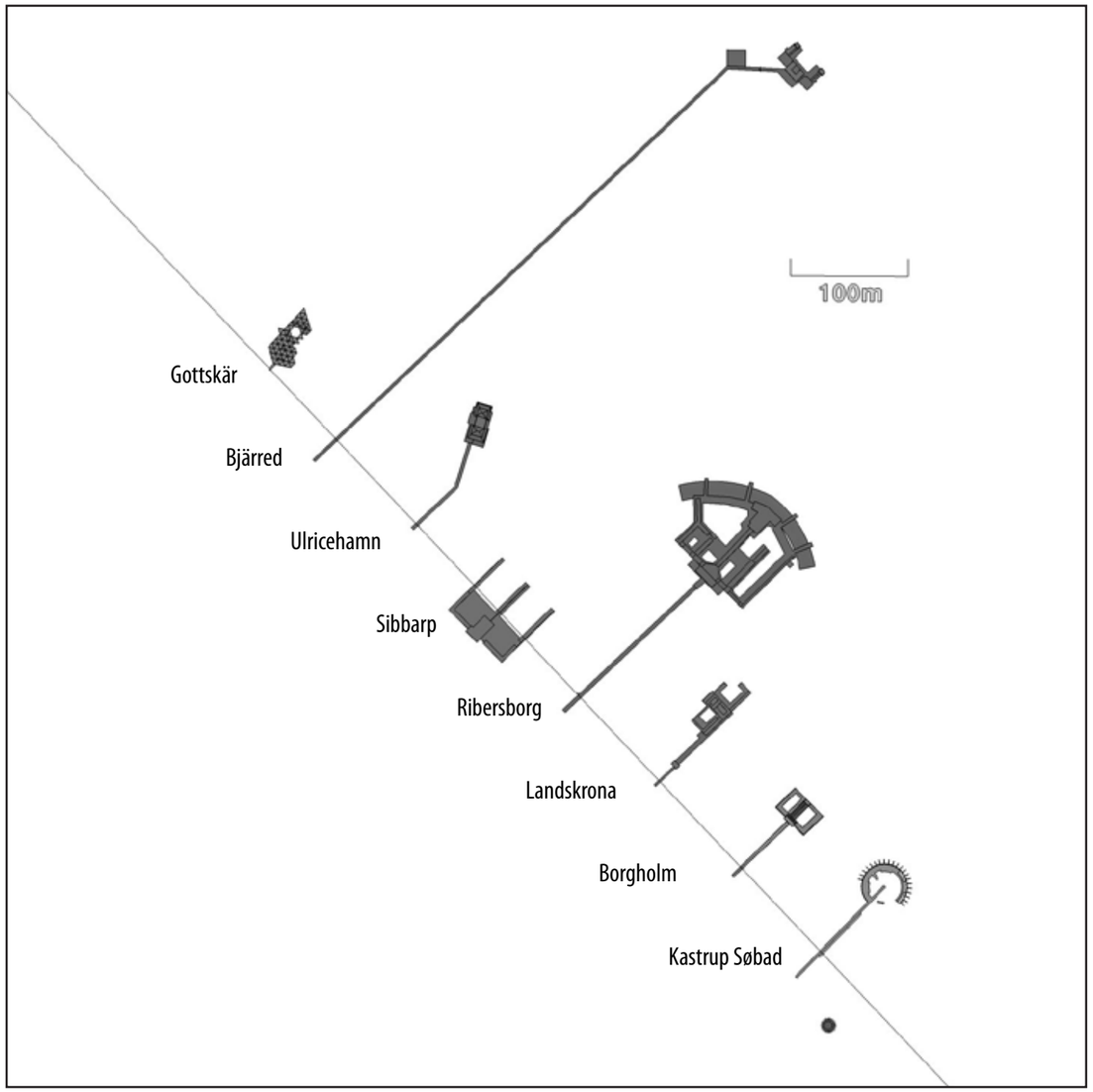

Situationsplan 1:4000

Situationsplan 3D-illustration

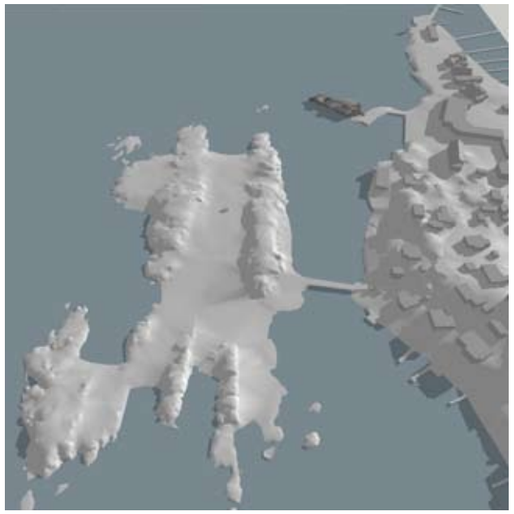

Vy från norr

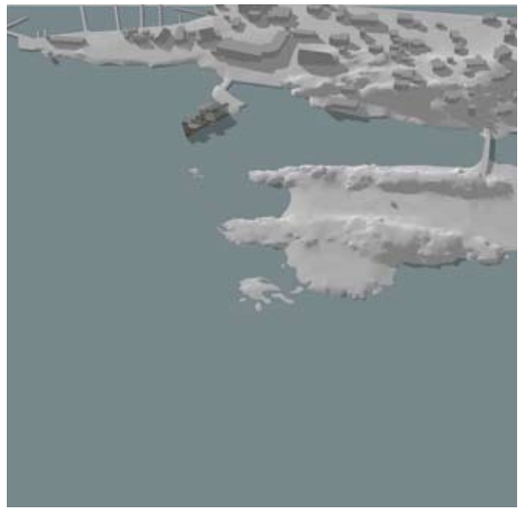

Vy från öster

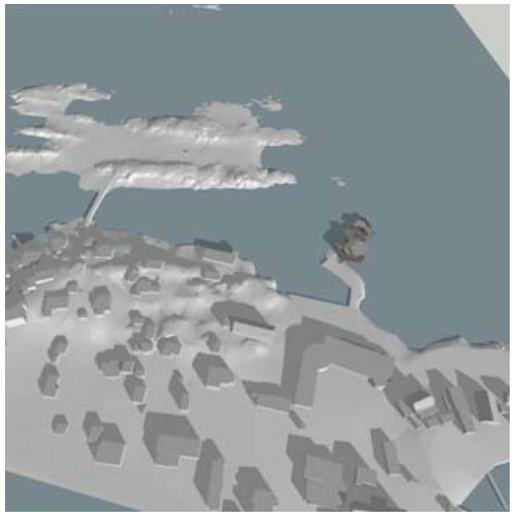

Vy från väster

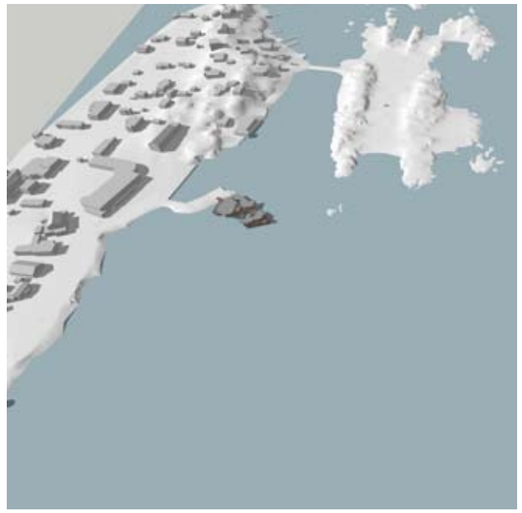

Vy från söder

Entré Plan 1:200

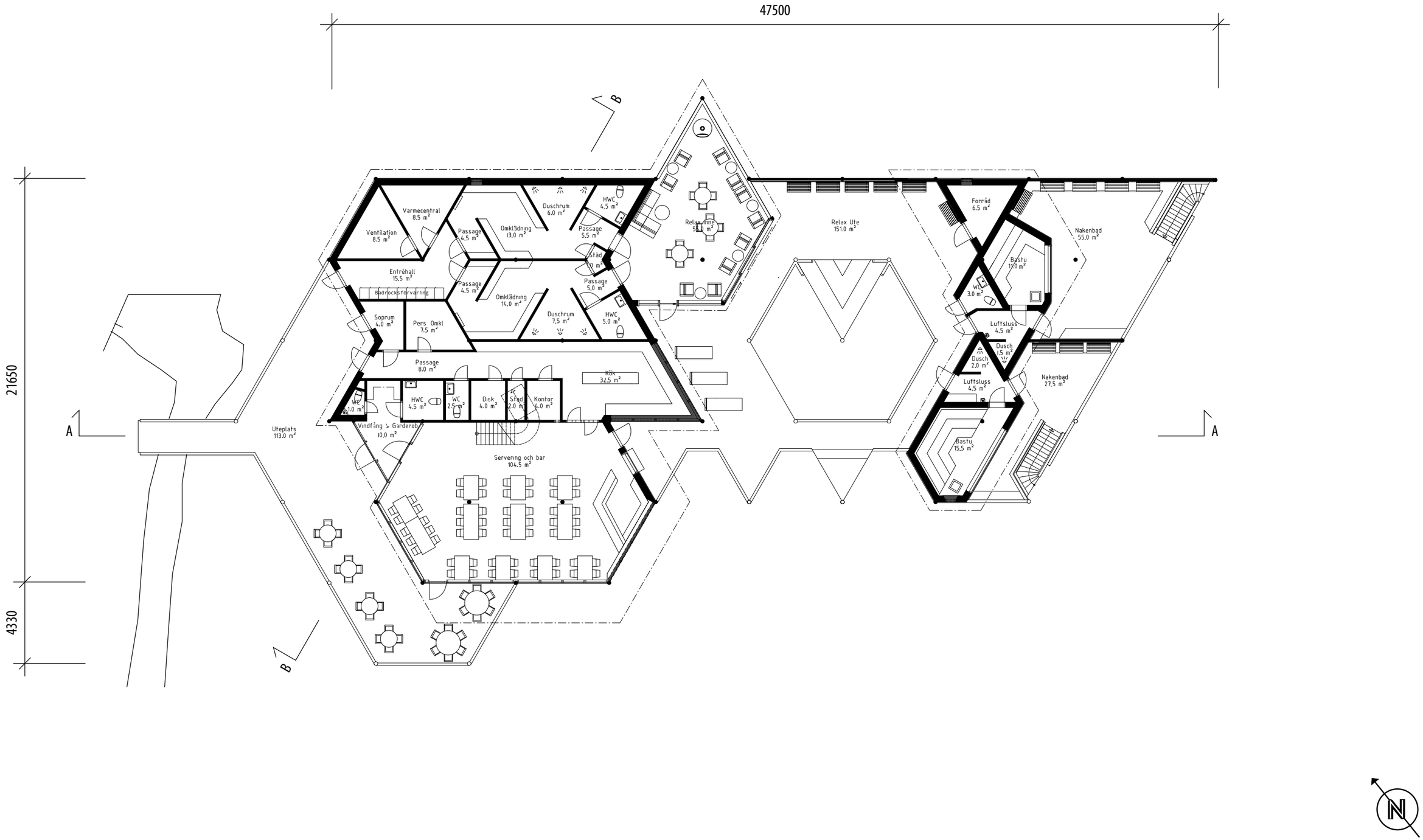

Plan 1 1:200

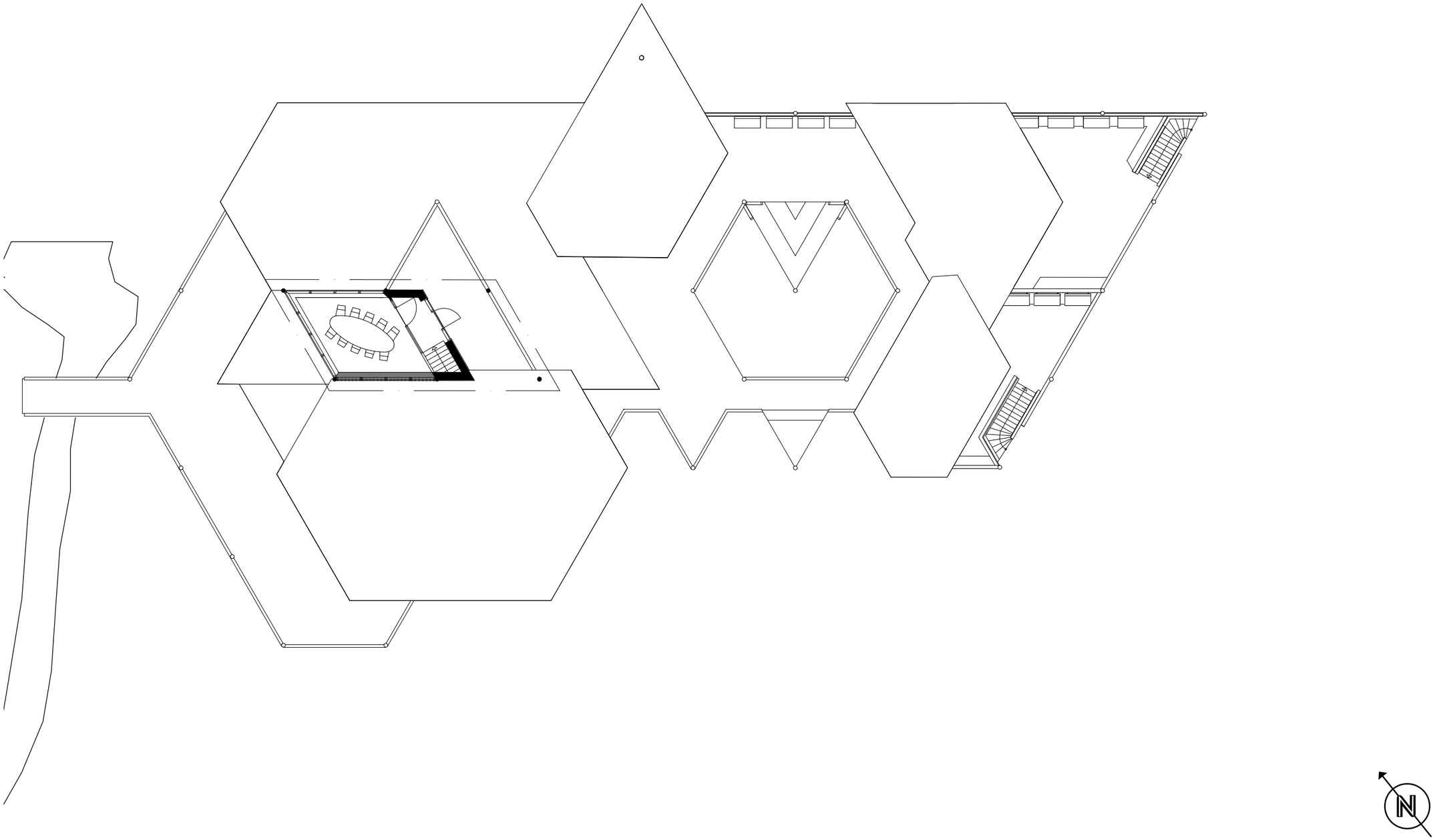

Sektion A:A 1:200

I denna sektion kan man bland annat tydligt se
uppdelningarna mellan de tre olika klädesområdena

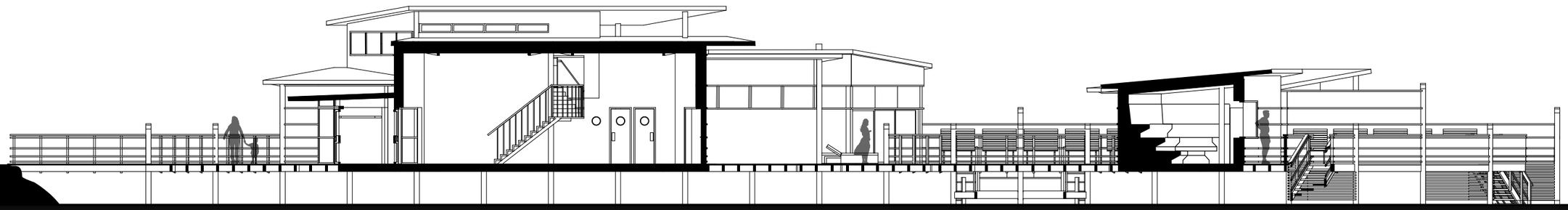

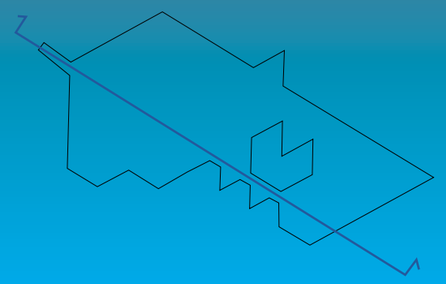

Sektion B:B 1:200

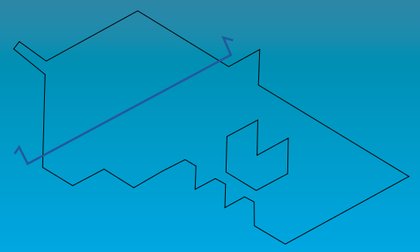

Fasad mot Söder 1:200

Mot söder öppnar sig alla utomhusplatser. Serveringen ligger även den i söderläge, den mest intensiva solstrålningen på sommaren reduceras av ett kraftigt takutsprång.

Skuggorna i den här bilden motsvarar de som uppstår klockan två på eftermiddagen i november.

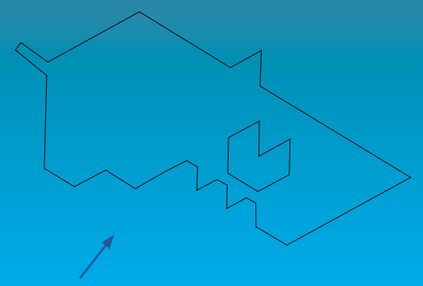

Fasad mot Nord 1:200

Mot norr är fasaden relativt sluten. Förråd, tekniktrymmen och omklädningsrum är vända åt det här hållet. Relaxrummet bryter av fasaden och skapar spänning. Ett icke-genomsiktlig staket med en höjd på en och en halv meter skärmar av oönskade inblickar från Utholmen, samtidigt som badgästerna kan se ut.

Skuggorna visar solens stånd klockan nio på morgonen i slutet av maj.

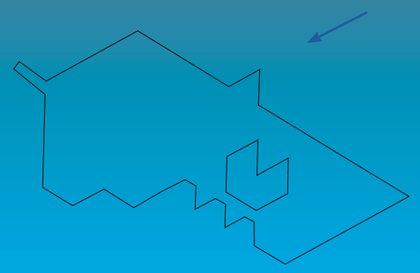

Material

Huset och havets vidunderlighet.

Även om det finns många tankar om struktur i huset är det nog med stor säkerhet så att det kommer sätta sig lite här och där med tiden med tanke på hur utsatt läget är. Trä är ett flexibelt material som kan anpassa sig till förändring i viss mån. Trä är bra ur miljösynpunkt eftersom det binder koldioxid och kan produceras lokalt. Det är också ett mycket taktilt material som för tankar till bryggor och anknyter till den lokala traditionen att bygga hus. Trä är varmt när det är kallt och man kan gå barfota och njuta av strukturen och mjukheten.

Primärkonstruktionen är av obehandlat och miljöcertifierat Azobé. Denna typ av trä är mycket stryktåligt i marina miljöer och behövs eftersom konstruktionen gör det svårt att använda tryckt virke. Väggarna har stående träpanel av gran, behandlat med järnvitriol för att även det ska gråna. Detta gör en bas för ett hus som kan åldras med värdighet (och minimalt underhåll). Det kan slitas och påverkas av miljön vilket bara kommer att upplevas som patina. Efter höstens storm står huset kvar med den salt och vrede som sköljts över det och tar ödmjukt emot Poseidons smällar eftersom det är havet som är huvudaktören här. Tiden är närvarande. Vi påminns genom detta om att vi aldrig riktigt kan äga något, bara låna det för en tid.

De trädetaljer som kräver underhåll är placerade på ytor som kan aktiveras: sittplatser, räcken, dörrar, fönsterramar samt i viss mån väggar. Dessa detaljer som också är av furu är målade med en blandning av linolja och tjära som ger en varm brun ton med en underbar doft. De fasta bänkar man sitter på betsas i stället för att inte klibba.

Pålarna som utgör grundstrukturen för bygget är målade i svart. De av pålarna som har exponerade ändar kröns med en diskret ljusarmatur. Delar av räckena målas också i samma svarta kulör som pålarna.

Taket är av behandlad plåt och har en matt metallisk färgton för att klara taksluttningen samt för att klara den marina miljön, men inte sticka ut för mycket rent estetiskt. På grund av byggnadens placering finns det på många ställen inte behov för detaljer som hängrännor då takprånget hänger ut över havet.

Inomhus är det tydliga material med lång livslängd som gäller med svart skiffergolv i relaxrummet och i restaurangen. Väggarna i den sistnämnda har stående panel, målad med lut för att hålla en ljus lyster. Relaxrummet fungerar med sina glasväggar som ett rum som liksom halvt är utomhus och gränserna däremellan suddas ut. Glaset har ett screentryck av en gradient som gör att de är fullt genomsiktliga för en stående person, men bara delvis genomsiktliga för den som sitter. Detta skapar en god möjlighet att se ut utan att själv känna sig uttittad.

Våta utrymmen har klinkergolv. Bastur är invändigt klädda med träpanel av gran. Andra detaljer, till exempel lavarna är av asp.

Genom hela byggnaden ser man hur pålarna kommer igenom golvet och håller uppe taket på ett tydligt och redovisande sätt.

Illustration “Att anlända till byggnaden”

Illustration Bastu

Idag är det damernas tur att ha den södra bastun, den lokala bastubadargruppen "Torsdagstjejjerna" är här och stämningen är hög.

Den södra bastun är också den större av de två. Den här bastun håller 65 grader och en hög luftfuktighet, till skillnad från den norra bastun som har en torr temperatur på 85-90 grader.

Golvet är klinkerbeklätt. Väggarna och innertaket är täckta med träpanel. Från de små och diskreta LED-lampor i taket silas ljuset likt en dusch, men det mesta ljuset kommer så klart från panoramafönstret som denna dag (och även alla andra dagar) visar den föränderliga föreställningen om havet. Man har en storslagen utsikt men dagens besökare verkar inte bry sig om det så mycket, de är för upptagna med en glatt samtal. De har hållit på så här och träffats åtminstone en gång i veckan i över ett år och gänget bara växer.

Bastubänkarna är så utformade att det både går att sitta eller ligga på dem.

Utanför dörren finns en liten dricksfontän och en dusch, samt krokar att hänga badrockar och handdukar på. Där kan besökaren också välja att gå vidare till relaxavdelningen eller till nakenbadet.

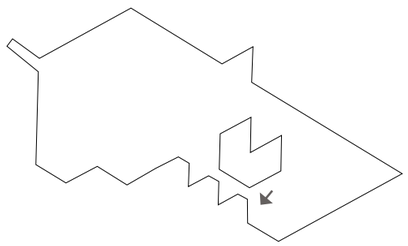

Illustration Relaxavdelning

Det är lätt att få en översikt över uterelaxen, samtidigt går det bra att hitta ett litet hörn att njuta av livet antingen med någon bekant eller ensam. Det obehandlade träet på väggpanelen är grått och obekymrat. Trädetaljer i räcken och på väggar är målade med en blandning av linolja och tjära som ger en karakteristisk och angenäm doft.

För den som kommer hit då det är mörkt går det bra att njuta av lugnet och stjärnorna eftersom belysningen inte är bländande.

Det går att spendera en lång tid här eftersom stämningen är avslappnad och det går att handla mat och dryck i luckan mot restaurangen.

Ralf brukar skämta om att han nog är lite tokig som har ett årskort utan att bada. "Havet, det är inget för mig" Men han tycker om att komma hit och läsa, ibland sitter han i relaxrummet vid den öppna brasan, men när det är bra väder brukar han uppskatta att sitta under taket i skuggan. Ralf är gammal distriktsmästare i schack och han och Nisse brukar ta ett parti när lusten faller på. "Men här får man nästan lust att spela Kinaschack" skrattar han.

Relaxrummet har skiffergolv och screentrycket på glasväggarna gör det lättare att se ut än att se in. Trycket påminner om ånga.

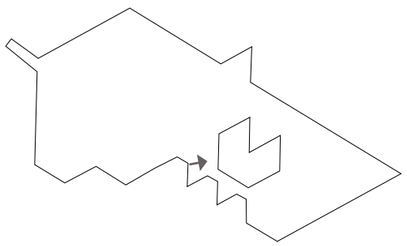

Illustration Nakenbadsavdelning

På den större av nakenbad-uteplatserna, den norra, kan det nästan vara svårt att hitta en plats att sola en vacker sommardag. Ljugarbänken är ett smörigt solställe och den som vill kan solbada på trädäcket.

Platsen är längst ute på kallbadhuset. Den sista utposten innan det mäktiga havet som en trätrappa visar vägen ner till.

Mot Utholmen till finns ett staket som är 1,5 m högt. Detta är tillräckligt för att stoppa nyfikna blickar, men gör att man fortfarande kan se ön. Platsen är på så sett mycket öppen, men ger samtidigt besökarna en trygghetskänsla.

Paul och Varja brukar komma hit ungefär varannan söndag under sommaren, då är det nämligen öppet för både män och kvinnor på den här avdelningen. De bor inte så långt bort, har utflugna barn och älskar att göra saker tillsammans.

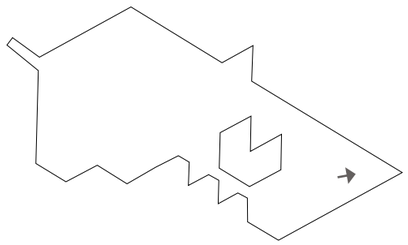

Illustration Servering

Monica har kommit hit med familjen för att äta lunch, för ett månad sen var hon här med småföretagarföreningen hon är kassör i på konferens och tyckte så mycket om maten att hon såg till att det blev en utflykt idag.

Restaurangen är ljus och luftig och har en fin utsikt över gottskär och fjorden. Invändigt är väggarna klädda med stående panel som är målat med lut. Pelarna och takbjälkarna skapar karaktär och de stora fönsterpartierna är av ek. Golvet är av samma typ av skiffer som i relaxrummet.

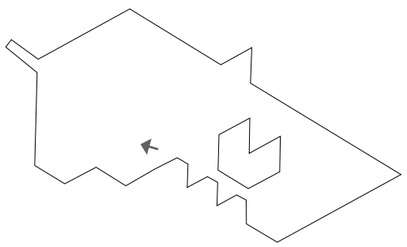

Källförteckning

Böcker

Baiche, B & Walliman, N (red.) (2000), Neufert architects´data, Oxford, Blackwell Science

Lind, H. (2004) Kallbadhus, Stockhom, Byggförlaget

Roth Thornwall. (2004) M Svenska Bad, Stockholm, Bokförlaget Forum

Exjobb och publikationer

Carlsson, E, (2008) Grebbestads Havsbad, Chalmers, Examensarbete

Kungsbacka Kommun, (2006) Karakterisering av Gottskär, Dokument, Byggnadsnämnden

Lantz, E, (2010) Hammam, Chalmers, Examensarbete

Perlitz, M (2010) Terme di Pontile, Chalmers, Examensarbete

Sparrings, K (2001) Gottskärs själ, Rapport, Kungsbacka Kommun

Wheeler, Stephen M, 2004, "Sustainable development". In: Wheeler, Stephen M. 2004 Planning for stustainability. Creating Livable, Equitable and Ecological Communities.
Routledge

Internet

Digitala Kartbiblioteket
https://butiken.metria.se/digibib/index.php 2011-01-18
Flygbilder på sidor 46-52 (appendix B) Copyright Lantmäteriet; Medgivande I2011/0072

http://www.ulricehamnskallbad.se/fakta.htm 2010-09-15

(Varberg)
http://www.kallbadhuset.se/ 2010-09-15

(Helsingborg)
http://www.kallis.nu/page0/page0.html 2010-09-16

(Kallis och Pålsjöbaden)
http://hd.se/helsingborg/2010/09/12/nytt-kallisforslag-tas-fram/ 2010-09-16

http://www.kallisihelsingborg.blogspot.com/ 2010-09-16

(citat Elisabeth Ohlén ang nya kallis)
http://kallisihelsingborg.blogspot.com/search/label/Nya%20Kallis 2010-09-16

(amager strandpark)
http://white.se/ 2010-09-20

(Träslaget Azobe)
http://en.wikipedia.org/wiki/Azobe 2010-09-20

(Vinddata Nidingen)
http://www.smhi.se/klimatdata/meteorologi/vind 2010-10-08

Appendix A
Transkriberat samtal med delar av styrelsen i Framtid Gottskär angående önskemål om funktioner

Denna text är en förenklad transponering av det samtal om program för kallbadhus som hölls mellan styrlesen för Framtid Gottskär och Karl-Johan Sellberg och Annie Thulin den 30:e september 2010 i Företagshotellet "Smedjan" i Gottskär. Texten ska ge en översikt över samtalet och har genomgått redaktionell behandling. Diskussionen tog plats efter en presentation om var arbetet stod för tillfället.

MC = Marcus Cristenson
CG = Claes Gustafson
CSW = Christina Strömer Wilson
AKN = Anna-Karin Nilson
AT = Annie Thulin
KJ = Undertecknad

Vi är här för att diskutera fram vad som kan vara ett lämpligt program för ett kallbadhus på utholmen idag.

AT: Kastrup = friluftsbad

Alla de där funkitonerna
K:Vilket är det som har alla prickar?

Koppling mellan stad och samhälle.

CSW: Jag skulle inte vilja bada nära en stad pga vattenkvalitén
T.ex varberg

AT:Rusliga sambanden
Nakenbad, familjebad, verksamheter, offentliga, privata, naken, påklädd, mixade, delade
KJ: Påverkar varann

MC: Ser ni någon trend i utvecklingen? Jmf Båstad & "Gamla"

KJ: Ja; gärna en mixed avdelning önskvärd

AT: Finns i Ribban mixed bastu
Bjärred; olika dagar olika bastur

Pratar avgifter och upplåtelse former

MC: Går det ihop eller måste man skjuta till pengar i någon

A:placeringar fördelar och nackdelar

CG: vad har ni för för-och nackdelar?
CSW: Behöver det vara djupt?

AT: inte långgrund sandstrand, inte samma utgångspunkt som många andra.
var söder eller norr?

KJ: Förutsättning förkunskap om kallbad
Utholmen lite svår att hitta
Gör inte för svårt att hitta

AT: många fina platser

CG: det finns ingenting som säger att man inte får gjuta gångar på utholmen.

AKN : det finns så få sandstränder här.

Pratar avlopp
CG: Vandalism inte önskvärd

AT : Placeringar mot hamnen skapar band

KJ : behov av Privat känsla

Vilka reflektioner har ni på presentationen. Stort och smått.

CG: hur det ska drivas?
Kafé säkert bra
få dit folk även vintertid
inte bara en kur
inte bara en dyrbastu

AKN: Båstad bra exempel litet men lagom + försäljning
öppen spis + japanska badet med varmt vatten

CG: Ulricehamn restaurang nästan för fint

KJ: Ytmässigt konkurrerar restaurangerna i Bj och U ut själva baden

CSW: Mat är lockande nu för tiden

AT: Konkurrerande verksamhet?
finns det utrymme?
i förhållande med restauranger på hamnplan

CG: Kafé eller enkel restaurang går
smoothes
ej trerätters
sallad

AKN: håller med
enklare rätter

MC: heldagsutflykt
måste äta
tillgodose behov

CG: någonting runtomkring
behandlingar massage skulle skapa mervärde

CSW: Konkurrensen är där. hur kan man särskilja sig?

MC: liknande åsikt

KJ: Radie av kallbadhus - Ökar exklusivitiet

MC: Undrar exempel där kommunen hyr ut delar av kallbadhus till företag.

KJ: Ribersholm

diskuterar olika funktioner diskuterar Ulricehamn

CG: tror kommunen har hand om baddelen

KJ: pratar säkerhet och öppettider

MC: Kastrup: vad lever dem på

AT: Kommunen, Historia, Utveckling, Modernism, Friluftsbad

KJ: pratar om platsen som sådan och om jätteinvesteringar

pratar hur öppet det är

KJ: säsongsförlängare för att bada

CSW: För att få dit folk

AT: För att det är en social samlingspunkt
plats att vistas inomhus behövs

Bara utomhus bad

CG: Det sociala tror jag är jätteviktigt

AKN: Håller med

MC: Bra med säsongsförlängningen

CG: håller med
Synlig från hamnen tror jag det ska vara
kanske inte själva badandet
ur marknadsförningssynpunkt
inte bra om det ligger undanskymt

AKN: håller med

MC: då blir det bara ortsbor

KJ: svårare om man vill ha kafé, måste ha bra tillgänlighet.

CG: Varberg inte bara kafé

AT: inte bjärred, där funkar bättre

AT: svårt med kallbadhus på utholmen om kafé

Pratar om attraktivitet och om hur maxa Gottskärs attraktivitet.
Jämför Ulricehamn och Bjärred.
Avstånd. till Göteborg.

CSW : De har tänkt att de måste konkurrera med många små funktioner (för att dra folk till platsen)
CG: Göra om ett rum för koferensverksamhet
CG: konferens mycket bra.

Flera timmar / Bada bastu / ta det lugnt

KJ: Klappar sig själv på axeln

CG : Badtunna spännande som mervärde, men kräver personal där ute.

KJ : pratar gängbildning

KJ: vedeldad eller inte
problematiken

AT: kan vara något som lockar p.g.a. exklusivitet

KJ : det bor mest välbärgade människor i G. Man måste erbjuda något man inte kan få hemma.

MC : Gemenskapen är viktigast. Samlas och träffas

AKN : håller med

AT: enkelhet viktig

CG: inga trasor, inga attribut, svårt att stämma någon man badar bastu med

MC: Hur mycket kostar det att bygga?
hur många brädor måste man sälja

CG: vad får man för en bräda

KJ: Plakett eller sitt namn på byggnaden

CG: Målgrupper

Det får INTE bara bli något för gottskärsborna
Ej bara exklusivt och avskiljt

CSW: Hur har Gottskärsborna det? Har alla egen pool? hur lockar man?

AKN: Gemenskapen,

CSW: Villasamhällen är tröskelsamhällen, hur kommer man över det?
hur locka tillräckligt mycket

MC: hamnkrogen inte tillräckligt lockande

AKN: dåligt engagemang i hamnkrogen

vad som är tillräckligt lockande för att resa sig ur soffan.

AKN: Han (krogägaren) har ju försök få det (restaurangen) sålt i två års tid. han är ju trött på det.
Jönssons stänger nu i November och öppnar i februari, Folk som bor här ute vill ju vara här ute. Umgås.

CG: Vedeldat är häftigt.
Man ska ska skapa något som är lite unikt.

MC: Måste ha något annat som lockar

pratar om plåtskjulet, där kasunen legat, är det bra att luta sig mot arvet, att det varit en kurort?

KJ: Dissar kasunplasten pga för mycket insyn,

AT: Utholmen + tillgänglighet.

Båstad = romantiserar med historien

CG: vill ni lägga det i hamnen?

CG: Man försökte sätta upp några bodar på hamnplan i våras = tvärstopp

MC: Tror du inte det skulle vara ännu svårare på utholmen?

CG : att få tillstånd att bygga nåt?

Det fanns hopptorn, kafé, stuga, grillplats…

AT: inte centrat, skiljer sig. Naturupplevelse

MC: vad kom vi fram till då?
att det är bra att se det från hamnen?

AKN: det är bra

CSW : man ska veta vad man ser

MC : *något skämtsamt* och så kafé och vedledat

CG: och spa
och konferens

AKN: och det där japanska

CSW: det ska vara exklusivt så att det lockar

KJ: det låter som Ulricehamnslösningen

CG: fast utan så exklusiv restaurang,
Den är bra, men så dyr att man får gå in och äta på

stranden.

AT : bra med restaurang som går att stänga ner delar av året

CSW : är det verkligen realistiskt med en restaurang som är öppen året runt på utholmen eller gottskär?

CG: Jag tycker vi bor det ha det hur många är vi? 20 000? Ett underlag

MC: mer som en bra kvarterskrog,

AT: inte för enkelt

AKN: ...och lite japanskt

KJ: typ bra lunch för 90 kr?

CG: får man rättigheter så…

CG: När ni tänker hur det ska se ut, vill ni smälla upp någonting som bryter loss eller ska det gå upp i naturen.

AT: Nedtonad enkelhet

KJ: Farligt för enkelt, för exklusivt
Se inbjudande ut
Byggnaden är sin egen reklamskylt
Väcka intresse

MC: Sekelskiftes-stil?

AT: Nej, något modernt.
Bra detaljer som tradition

CG: du pratar flytande?

AT: ja p.g.a. natura 2000, finns i Strömstad och Köpenhamn. (och Stockholm)
hur ställer ni er till det?

Bra alternativ, miljö het potatis, vattenhöjningar

CG: Man får inte lägga båtar vid boj.
Man kanske kan flytta runt på den?

AT: Jag hade tankar om portabel

MC: som en lös bastu som man kan ta loss och flytta dit man vill?

Alla pratar uppskattande om idén.

MC: flytande är lite intressant, unikt

Lite skämt om moduler.
Pratar om olika flytande exempel.
Stockholm, nederländerna

CSW: hur fast ska den sitta?

CG: Väder och vind spektakulärt

Pratar om utholmen och möjliga platser.

AT: är detta en skyddad plats?

CG: Ja, mer skyddat

CSW: se upp för vindar

CG: sydliga kan blåsa på ganska bra.

pratar om norra delen av utholmen. problematiken med boende på lilla utholmen

Pratar om väderproblematiken

CG: Vad gör ni nu?

KJ: Nu skriva program, tänka efter, sedan design.

CG: Programmet ligger till grund?

AT: man måste veta ytor m.m.

Pratar om 3d skrivare och pengar till skolan.

KJ: Vi tar gärna emot mer synpunkter, men de måste komma snart

Annie Sammanfattar vad som sagts.
AT : föredrar en placering på utholmen
synlig från hamnplan
något litet extra som gör att det skiljer sig utåt t.ex vedeldad bastu
kunna äta enklare måltider där
öppet och välkomnande
KJ: Konferens är ett måste
CG: Det ska ju kunna finansieras i slutändan
CM: Multianvändning, festlokal, konferens, bröllop (osv) = Intäktskälla

CM: Vi har inte pratat om avdelningen, om det ska vara dam och herr o.s.v.

AT: Ytor utomhus? hur använda
Nya KBH lite uteyta, gamla jättestora
(Trädäck bra)
CG: Bättre på vintern
CSW: varm källa på vintern, osså har du ett varmt kar
CG: Vårsol och ljugarbänk

CSW: Vilka målgrupper har vi inte pratat om?
-Barnen
Hur djupt kommer det vara
-Djupt

CG: Kommer vara avskiljt på off-season. På sommaren lite stojigare. Bara 10 veckor.

CSW: Jag tänker bara på hur mörkt det är nu

AT: Belysning viktigt

CG: Snitsla stigen ut.

Prat om ljussättning.

CG: Pratar om att ha en gallerdurk att stå på under vattnet. Om det är för djupt.
Sen kan man ju pumpa upp saltvatten, man behöver inte bada I karet.

AKN: Då kan man ju ha det japanska karet.

CG: Kalla brunnar

AKN: Kallt och varmt

CG: Jag tror man kan få hit folk på det, lite lyx

Sen hälsa är bra att spela på.

AKN: Festlokal

CG: Hur undviker man ölande ungdomar? eller vill man ha dit dem

AKN: Det har blivit bättre
Men det har varit mycket flaskor, ingen belysning, de kan röra sig fritt.

Pratar om fördelarna av nattvandring.

CSW: Lysa upp holmen som Las vegas

AKN: Marknadsföra gottskär, men absolut inte bara för gottskär.

Pratar smitvägar och vägen in i badet, pratar öppettider

AT: hur många personer är det bra att dimensionera en bastu för?

MC: inte för stor, hur många bastur, olika dagar, olika bastur?

AT: Tror det är nödvändigt med separata Bastur, tror inte alla är bekväma med mixed-bastur, löser det olika kvällar

AKN: ångbastu är väldigt trevligt också
CG : då sväller huset ännu mer, men det löser dom.

MC: är det en eller flera byggnader?

Äter den som badar?

AT: inte bra med uppdelning.

Ohörbart babblande i munnen på varandra.

Prat om hur arbetet kommer gå till från KJ

CSW säger att man vill se de definitiva förslagen

CG efterfrågar också konkretiseringar?

Mailadresser delas ut.

Appendix B

Badresornas mål

Bjärred

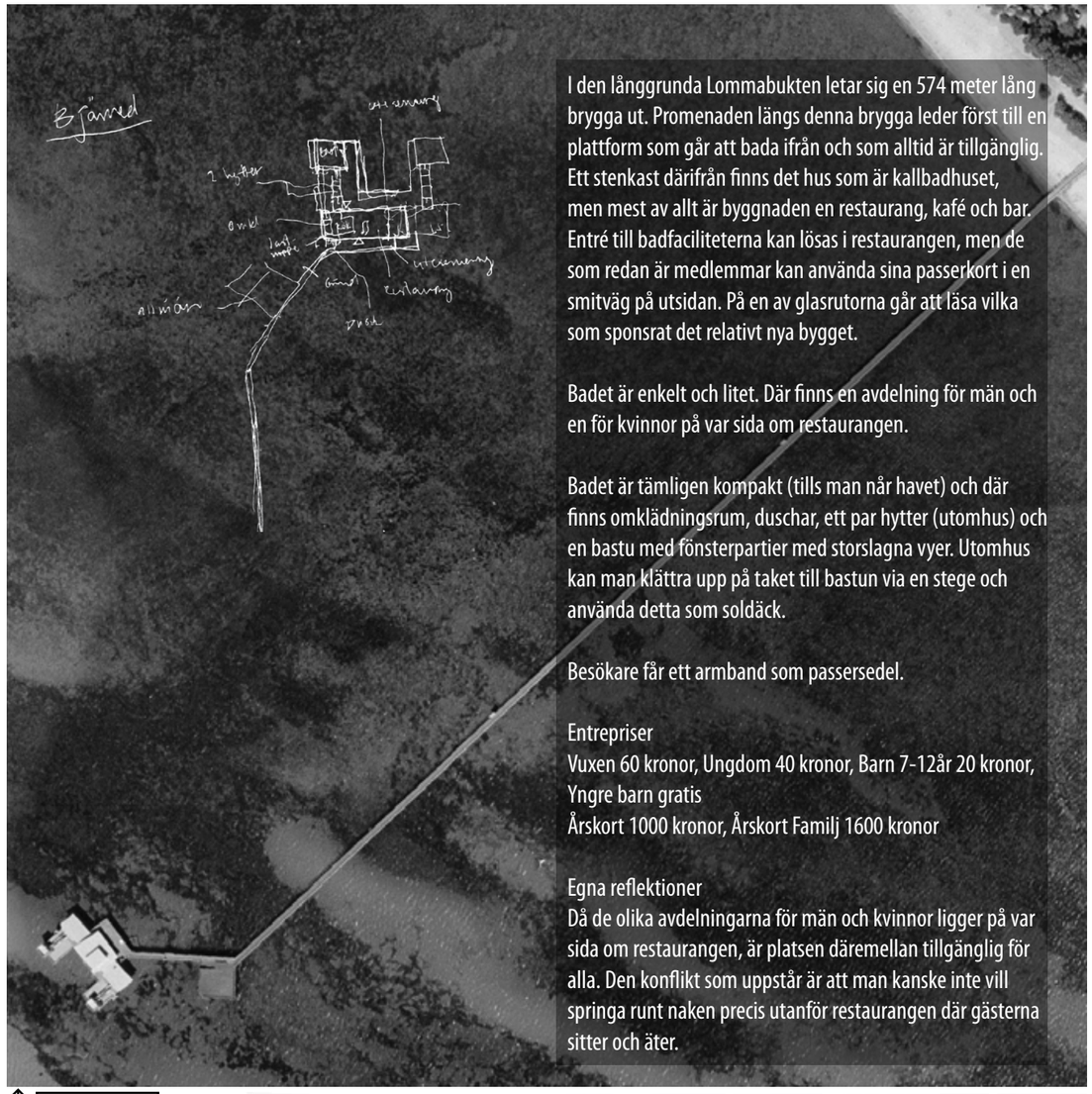

I den långgrunda Lommabukten letar sig en 574 meter lång brygga ut. Promenaden längs denna brygga leder först till en plattform som går att bada ifrån och som alltid är tillgänglig. Ett stenkast därifrån finns det hus som är kallbadhuset, men mest av allt är byggnaden en restaurang, kafé och bar. Entré till badfaciliteterna kan lösas i restaurangen, men de som redan är medlemmar kan använda sina passerkort i en smitväg på utsidan. På en av glasrutorna går att läsa vilka som sponsrat det relativt nya bygget.

Badet är enkelt och litet. Där finns en avdelning för män och en för kvinnor på var sida om restaurangen.

Badet är tämligen kompakt (tills man når havet) och där finns omklädningsrum, duschar, ett par hytter (utomhus) och en bastu med fönsterpartier med storslagna vyer. Utomhus kan man klättra upp på taket till bastun via en stege och använda detta som soldäck.

Besökare får ett armband som passersedel.

Entrepriser
Vuxen 60 kronor, Ungdom 40 kronor, Barn 7-12år 20 kronor, Yngre barn gratis
Årskort 1000 kronor, Årskort Familj 1600 kronor

Egna reflektioner
Då de olika avdelningarna för män och kvinnor ligger på var sida om restaurangen, är platsen däremellan tillgänglig för alla. Den konflikt som uppstår är att man kanske inte vill springa runt naken precis utanför restaurangen där gästerna sitter och äter.

N 50m

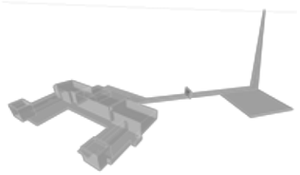

Borgholm

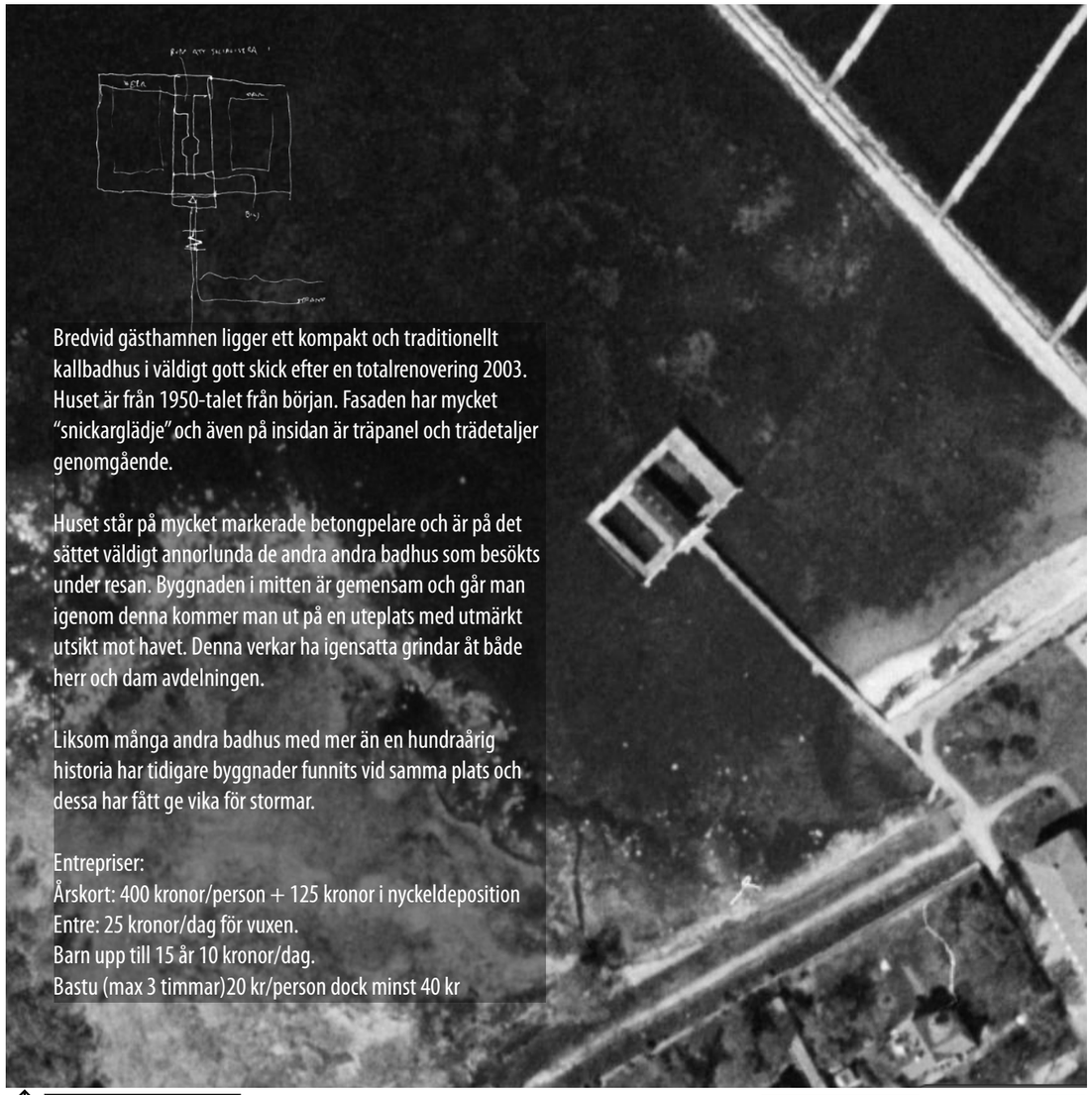

Bredvid gästhamnen ligger ett kompakt och traditionellt kallbadhus i väldigt gott skick efter en totalrenovering 2003. Huset är från 1950-talet från början. Fasaden har mycket "snickarglädje" och även på insidan är träpanel och trädetaljer genomgående.

Huset står på mycket markerade betongpelare och är på det sättet väldigt annorlunda de andra andra badhus som besökts under resan. Byggnaden i mitten är gemensam och går man igenom denna kommer man ut på en uteplats med utmärkt utsikt mot havet. Denna verkar ha igensatta grindar åt både herr och dam avdelningen.

Liksom många andra badhus med mer än en hundraårig historia har tidigare byggnader funnits vid samma plats och dessa har fått ge vika för stormar.

Entrepriser:
Årskort: 400 kronor/person + 125 kronor i nyckeldeposition
Entre: 25 kronor/dag för vuxen.
Barn upp till 15 år 10 kronor/dag.
Bastu (max 3 timmar)20 kr/person dock minst 40 kr

N 50m

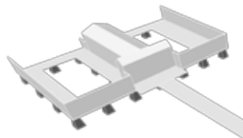

Helsingborg - Kallis

Längs med strandpromenaden i centrala Helsingborg och med utsikt ända till Danmark ligger Kallis. Faciliteterna är spartanska, tämligen slitna och på väg att bytas ut. Entréavgiften betalas på utsidan och vägen mot havet går genom ett kafé, förbi en liten pool och in i de barackliknande omklädningsrummen. Havet ser man först i bastun eller när man stiger ut på den gård som är skyddad från omvärlden bakom staket. Här finns några flyttbara solbänkar och längs med staketet finns hytter och rum för ombyte. Vägen mot vattnet går mot en brygga, där en ståltrappa är den sista instansen. Trappan går för övrigt att hissa upp under hårt väder.
Innergården är helt öppen, men en låg betongmur delar av den på ett ställe. I övrigt är allt tämligen enkelt och avskalat.

På föreningens hemsida står att läsa följande:
"Man blir frisk och glad av att vara på Kallis.
Kallis är opretentiöst, lite alldagligt och till för alla.
Här kan man "bara vara" för att njuta av så enkla saker som sol, luft .
Här finns en 150-årig badkultur.
Skilda dam- och herravdelningar ger en frihetskänsla och en trygghet för många.
Kallis är en mötesplats som är öppen för alla oavsett plånbok.

I föreningens blogg skriver en medlem vid namn Elisabeth Ohlén
"I Kallisbadarnas intresseförening kämpar vi för att få ett så bra Kallis som möjligt. Det betyder absolut inte att behålla det som är. Kallis är fult, nedslitet och för stort, men det har en hel del värden som är värda att slåss för. Att vara nakenbadare på Kallis idag betyder avskildhet, som är en trygghetsfaktor . Här finns lä från de många gånger kalla vindarna, det finns härliga ytor för solbad och bastu med möjlighet till vinterbad. Här är det enkelhet som gäller, inte flärd och lyx och det finns en samlingspunkt genom cafeterian. Det är det här som badarna värnar om, inte byggnaden i sig.
..."

Kallisbadarnas intresseförening skrev ett officiellt svar till kommunen och projektledningen angående planerna på det nya "Kallis" som svar på de nya planer som presenterats i juli 2010:

"...
Vi anser att det nya förslaget "degraderar" Kallis från ett riktigt kallbadhus till enbart en bastuanläggning med brygga.

2.000 kvm utomhusyta på land har blivit till 240 kvm på en brygga. Vi vet att Kallis är nedgånget och inte restaurerats på många år, men att kasta ut kallisbadarna i havet känns otroligt orättvist och trist.
...
"

Entré 30 kronor, handdukshyra 10 kronor.

Egna reflektioner
Jag har med citaten ovan eftersom jag anser att detta säger någonting om behoven som finns på denna plats. Vad kallbad är. På andra platser kan behoven vara annorlunda beroende på vilken badkultur som byggts upp över åren, men det verkar som att vissa saker är värda att slåss för enligt föreningen.

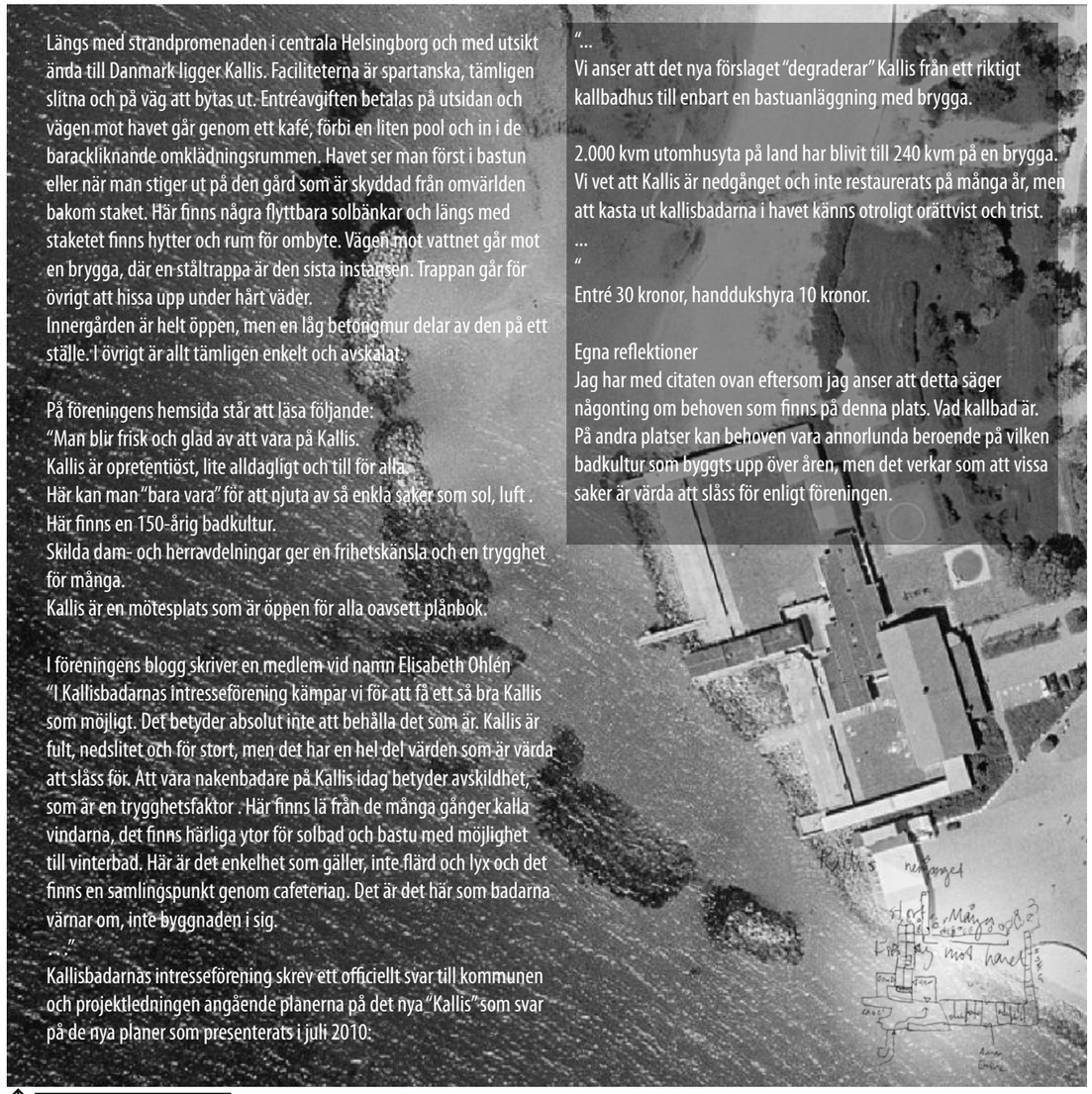

50m

Helsingborg - Pålsjöbaden

Inte särskilt långt från Kallis ligger Pålsjöbaden. Entré löses på land. Vägen ut på bryggan vilken klyvs i två vägar, en till damsidan och en till herrsidan. Väl inne på avdelningen kan besökaren välja att byta om antingen i de hytter som ger en stor del av det visuella intrycket från land, eller in i ett omklädningsrum inomhus i närhet till bastun. Där finns två bastur att välja på samt ett rum att eftersvettas i.

Vägen till vattnet går via ståltrappor som kan hissas upp och ned under dåligt väder. Hela bygget står på rostiga stålpelare i vattnet och det är med råge visuellt det badhus som står högst över vattnet, det kanske är så att de förhållandevis tunna stålpelarna hjälper till att förstärka det uttrycket. Det finns behov av renovering, bland annat i den bärande strukturen. Till skillnad från Kallis är Pålsjöbaden kulturskyddat, men man diskuterar om det går att lägga till några gemensamma lokaler för båda könen utan att ändra helhetsintrycket.

Badet har öppet alla dagar under sommarsäsongen och alla dagar utom onsdagar på vintersäsongen.

Egna reflektioner

Det verkar finnas vinklar och vrår där olika grupper möts och sitter och pratar om något, samtidigt som ensambadarna också har sin yta att vara på.

Vid besöket kunde jag läsa två skyltar om förbud mot alkohol, samtidigt såg jag fler ölflaskor här än på något annat kallbadhus.

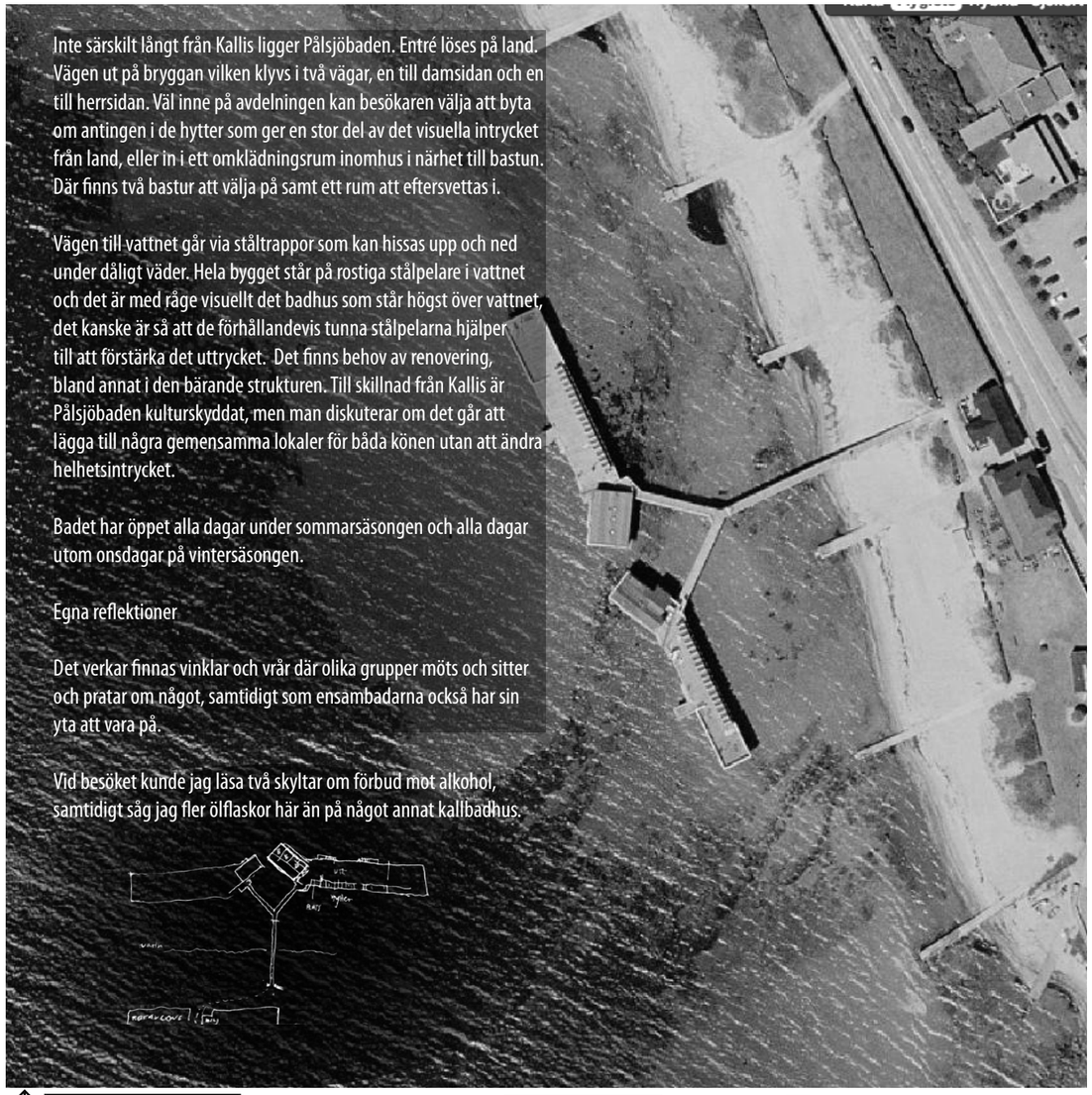

50m

Köpenhamn - Kastrup Søbad

Precis Söder om Amager strandpark på en av de konstgjorda stränderna ligger Kastrup Søbad. Uppfört 2004 och vinnare av många priser, är det snäckinspirerade badhuset med sina 870 kvadratmeter genomdesignat trädäck ett utflyktsmål även för den som inte tänkt bada. Byggnaden i vattnet har en komplementbyggnad på land som erbjuder toaletter och handikappanpassade funktioner.

På Whites hemsida (www.white.se 2010-09-20) kan man läsa: "Målet var att formmässigt bygga in funktioner som omklädning, sol och bad i en enkel form som kan mäta sig mot havets stora skala. En tydlig idé som dessutom vänder sig välkomnande mot stranden. Detta är inget privat eller exkluderande utan en öppen anläggning för alla. Oavsett ålder, fysisk rörlighet eller behov. Bad är inget krav, även om det ser inbjudande ut."

Det är en mycket vacker byggnad. Enkel, förförande och genialisk. Den har en tydlig "paradfasad" mot sydväst och som alla andra badhus undersökta på resan en väldigt dirigerad entré. Den böjda formen gör dock att byggnadens upplägg upplevs allt annat än linjär. Efter entréporten kommer några sittgrupper, som allt annat en del av byggnaden, sedan en mer öppen yta, där man kan tänka sig solbad och plats för eventuella barnvagnar. Detta följt av ett par gradänger i bästa solläge, här börjar byggnaden alltså resa sig och besökare får välja väg. Den övre vägen leder upp för en trappa till flera gradänger och klättrar på så sätt vidare för att avslutas med själva byggnaden och en kant ner mot vattnet som utgör ett hopptorn. Den undre vägen leder till två utomhusduschar med utsikt mot havet. Glasväggar tar udden av vinden. Vidare kommer omklädningsrummen, nästan kamouflerade i resten av byggnaden och bakom dessa hopptornen, på tre respektive fem meter. Bryggan har en standardhöjd på cirka en meter över vattnet och det finns flera små trappor ned i vattnet. Det plank som ringar in badet och stegrar med byggnadens rörelse är av skiftande gleshet. Staket finns där man kan ramla och slå sig, inte ramla och bli blöt. För övrigt verkar det inte så dumt med att ha flera saker att simma emellan, gå i där, gå upp där. Det blir mer lekfullt, gissar jag.

Man har använt azobé (slitstarkt träslag från Afrika) till nästan allting och man har genomgående arbetat med tre bredder på brädorna och en tjocklek. Kombinationen av brädorna är till synes slumpmässig och den cirkulära formen på trädäcket uppnås genom att varje bräda vrids med formen på den bärande strukturen och på så sätt följer byggnaden utan att behöva figursågas.
Priser
Det kostar ingenting att gå in på badet.

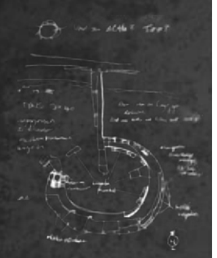

Egna reflektioner
Då badhuset stängt för vintersäsongen var komplementbyggnaden samt omklädningsrummen stängda. Porten till själva byggnaden var fortfarande öppen och det var förvånansvärt många människor som kom dit för att undersöka och uppleva ett stängt bad. I mina ögon blev det hela en "brygga deluxe" - inte ett kallbadhus i den bemärkelsen att det hyser nakenbadare, nej det får Amager Helgoland som ligger en kilometer norr ut längs stranden fungera som. Det kanske är så att den coolhetsfaktor man verkar ha eftersträvat i utvecklingen av Amager strandpark har fått styra i utformandet av den här byggnaden också. Det är den breda massan man vill åt, inte några nakna människor som tycker om att späka sig själva med iskallt vatten.

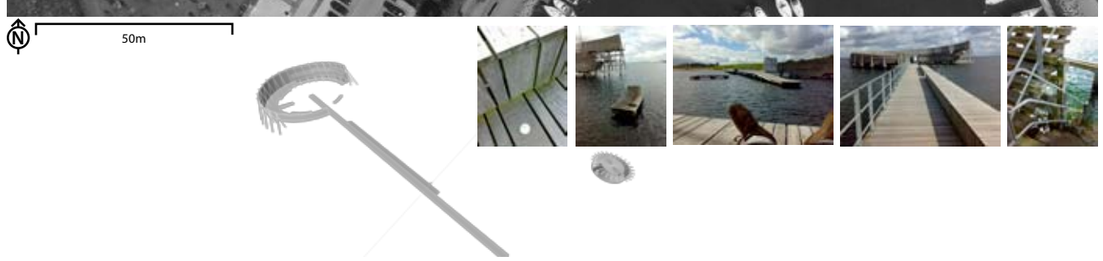

Landskrona

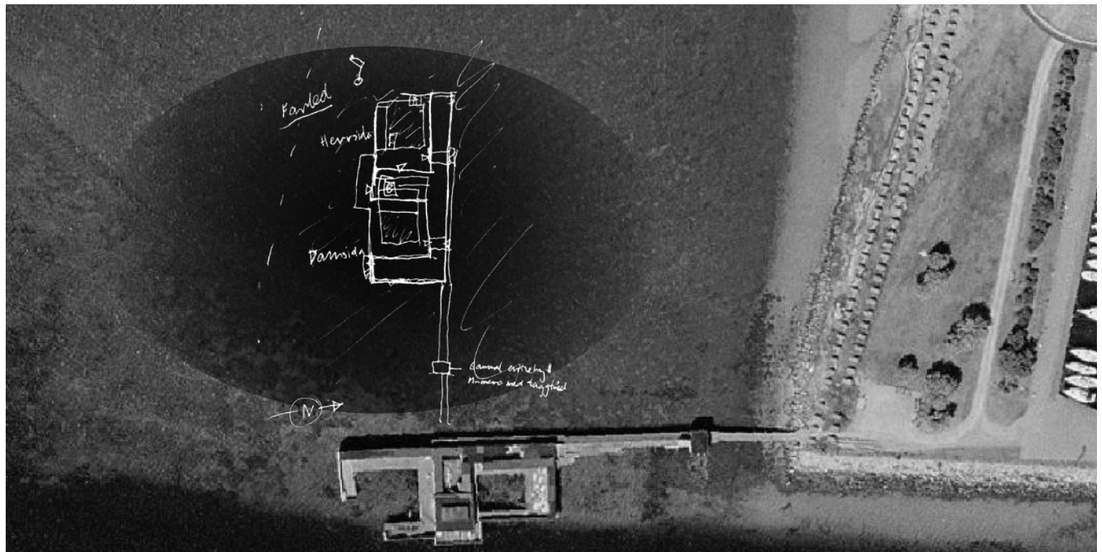

Bredvid gästhamnen ligger det badhus som drivs av föreningen Doppingarna på ideell basis. Badtraditionen är här över 150 år gammal och det har funnits ett antal olika badhus på platsen som har helt eller delvis fått ge vika för väder och vind. Föreningen köpte badhuset för en symbolisk summa på 100 kronor 1996 och har tagit hand om det sen dess.

Det badas mest på somrarna och det är fler kvinnor än män som njuter av denna plats. Alla medlemmar har nyckel så platsen är alltid tillgänglig för dem. Badhuset nås via en brygga med en byggnad där man en gång betalade inträde. Själva huset är ganska avlångt och sträcker sig ut från land. Där finns två "bassänger" som skiljs av en byggnadskropp med bastu och fikarum.
Kring bassängerna finns små hytter längs väggarna. Medlemmarna delar på hytterna och det finns listor och namnlappar för vilken hytt som är vems. Bastun är tämligen liten och ligger djupt in i byggnaden. Den har dock fönster på väggen och i taket där ljus kommer in från den stora lanterninen.

Egna reflektioner

Vid studiebesöket hade jag nöjet att bli guidad runt av Tommy som är en av eldsjälarna som håller bastun varm. Han sa att det är mycket jobb, men att det är det är värt det. Han vill inte ändra någonting med byggnaderna.

Trots att den inre bassängen är den mindre av de två samt att den andra har mycket bättre utsikt är det männen som har den yttre och kvinnorna som har den inre. Tommy berättar att man hade diskuterat huruvida det var dags att byta eftersom föreningen idag har fler kvinnliga medlemmar, men männen hade hotat med arbetsstrejk om så skedde, så läget förblev oförändrat.

Idag hänger alla medlemmars morgonrockar i långa rader i det dunkla ljuset inomhus, bredvid köket och bastun. Det är fint att gå där inne och skåda den paraden av badarskal som tyst väntar på nästa användning.

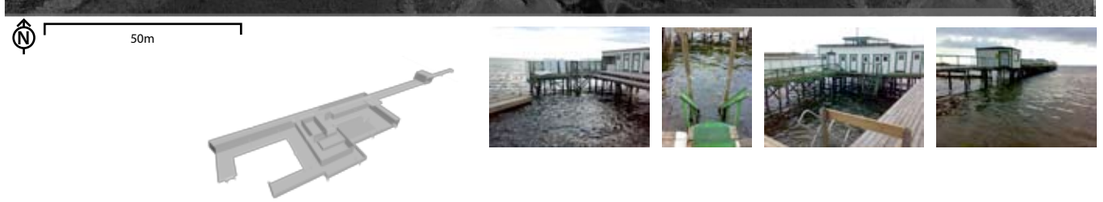

Malmö - Sibbarp

Detta badhus upplevde jag som resans mest spartanska med dess enkla former och inte så välvårdade yttre, men där fanns det som behövs: ett litet kafé, omklädning, bastu, en gård, ett par bryggor ut i vattnet och en solbänk. Utifrån sett är byggnaden väldigt anonym och inte särskilt inbjudande. Vid entrén står en sopcontainer och det är inte helt klart för någon som är där för första gången om byggnaden är privat eller inte.

Tommy, stammis på badet förklarade för mig att man börjat renovera vissa delar, men att man "inte velat ha det för fint" och att man inte velat förändra något. Han sa att det bästa är själva storleken på badet; att skalan tvingar folk att umgås med varandra på ett annat sätt. Att det inte finns en massa ställen att gömma sig på och att det var den stora skillnaden mellan Sibban och Ribban (Ribersborg Kallbadhus i Malmö). Sen blir det vissa återkommande gruppbildningar vissa givna veckodagar. Diskussionerna i bastun kan vara om allt möjligt eftersom alla yrkeskategorier samlas på kallbadhuset.

Entrén kostar 50 kronor.

Egna reflektioner
Det finns tydligen en grupp gubbar på Sibbarps kallbadhus som slutar bada när temperaturen passerar en viss gräns. Över + 15 grader. De tycker det är meningslöst att bada då.

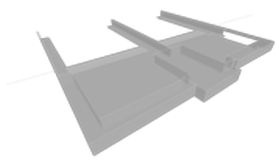

Malmö - Ribersholm

Ribban har två tydliga barriärer på vägen mot havet. Den ena är den raka fasad man går mot på promenaden mot huset på bryggan. Dels är en visuell barriär, men samtidigt den inbjudande sidan av badhuset. Den är badets reklamskylt, på ett sätt. På vissa badhus har man arbetat mer eller mindre med en inbjudande fasad. Kanske en budgetfråga, men kanske också en fråga om hur intresserad man är av att bjuda in främlingar i byggnaden?
Den andra barriären är den massiva vågbrytare av sten som skyddar huset från vinterstormar. Det intressanta är att denna vågbrytare också blir en tydlig barriär att passera över för den som vill ut och brottas med det otämjda havet, vägen dit går via två bryggor på vardera avdelningen som abrupt avslutas i tydliga trappor ner i havet. Här ute kan man se Västra hamnen, Turning Torso, Köpenhamn och Öresundsbron.

Med en mycket detaljrik och vacker fasad möter badhuset upp besökaren ute på en brygga inte så långt från Västra hamnen i Malmö. Redan det målade räcket på bryggan skvallrar om att detta är påkostat och stort, renoverat och välbehållet. Ribban är en ikon och ett landmärke för den som ser det vare sig man har tidigare kunskap om det eller inte.

Entrén sker genom ett kafé med en liten scen där något jazzband uppträder för dagen.
Planlösningen är i grund och botten symmetrisk, men med variation. Väl inne på själva baddelen möts man av inte en, utan två havsbassänger, och det finns en mängd badhytter. För att byta om inomhus får man lov att röra sig ganska långt in på gården för att hitta omklädningsrummet. I anslutning till detta finns tre olika bastur, alla med utsikt mot vattnet. En av dessa är unik, eftersom den har ingångar från både herr- och damsidan.

Entrépriser
Vuxen 55 kronor (10-kort 450 kronor)
Månadskort 500 kronor, Halvårskort 1100 kronor, Årskort 2000 kronor

Egna reflektioner
En liten bit ute i havet, mitt emellan de två avdelningarna finns en liten flytflotte. Den får räknas till de blandade funktioner som Ribban erbjuder. Här ute får jag höra historier om hur det brukade vara helt annorlunda att bada här innan EU-pengarna, renoveringen och de nya ägarna. Framförallt diskuteras förbudet att ta med egen mat och nya entrépriser -saker som verkar upprora folk. Det är svårare att framavla en kultur med gamla tanter som badar kallt och dricker kaffekask när upplägget är sådant som idag.

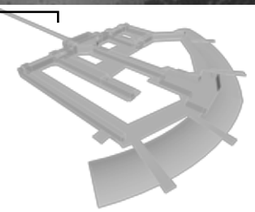

Ulricehamn

I Åsunden, synligt från riksväg 157 och i nära koppling till samhället ligger ortens kallbadhus. Bryggan sträcker sig ut från strandpromenaden. Det går lätt att anlända till fots, med cykel eller bil. Det är också tillgängligt för rullstolar.

2005 bildades Ulricehamns kallbadhus förening som genom insamlingar lyckats finansiera detta bygge. På pålarna utmed den krökta brygga som leder till badhuset sitter plaketter som informerar om vem som varit med och sponsrat bygget.

Tre näringsidkare delar på lokalerna: en restaurang, själva badanläggningen och en massage- och spaanläggning. Den anländande gästen möts först av restaurangen. Det går också att gå till höger om huset för att komma till entrén för badet och spaanläggningen. Restaurangen är ljus och modern. Det går att sitta både inne och ute. Där går det också att köpa inträde till badet. Badet är öppet klockan 06-22 varje dag. Besökare kommer in med passerkort. Ett vaktbolag gör stickkontroller i fråga om betalande gäster. Anläggningen känns påkostad och väl planerad. Den har många rumsliga kvalitéer och levererar många upplevelser. Bastun har stora fönsterpartier ut mot sjön. Omklädningsrummen har inte mycket karaktär och lämnar därför något övrigt att önska.

Omklädningsrummen är uppdelade efter kön. Det finns en solterrass mellan de två tornen som är allmän, men även om det går att komma dit ganska enkelt är den kanske inte så tillgänglig rent mentalt, eftersom man måste gå ut i entréhallen för att komma upp där. I det ena tornet är spa:et placerat och i det andra finns en konferenslokal.

Bad kostar 800 kronor för årskort eller 60 kronor för enstaka besök.

Egna reflektioner
Något positivt förvånad blev jag när jag först möttes av några ungdomar som kom ut ur badanläggningen, jag trodde att kallbad främst tilltalade gamla människor. Enligt Mikael, besökare på badet, är restaurangen ett populärt uteställe på fredagskvällar för många åldersgrupper.

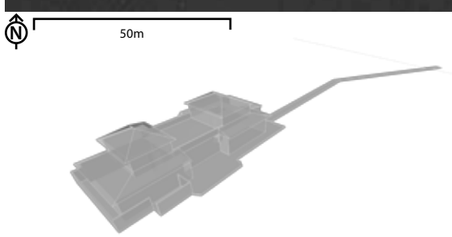

Varberg

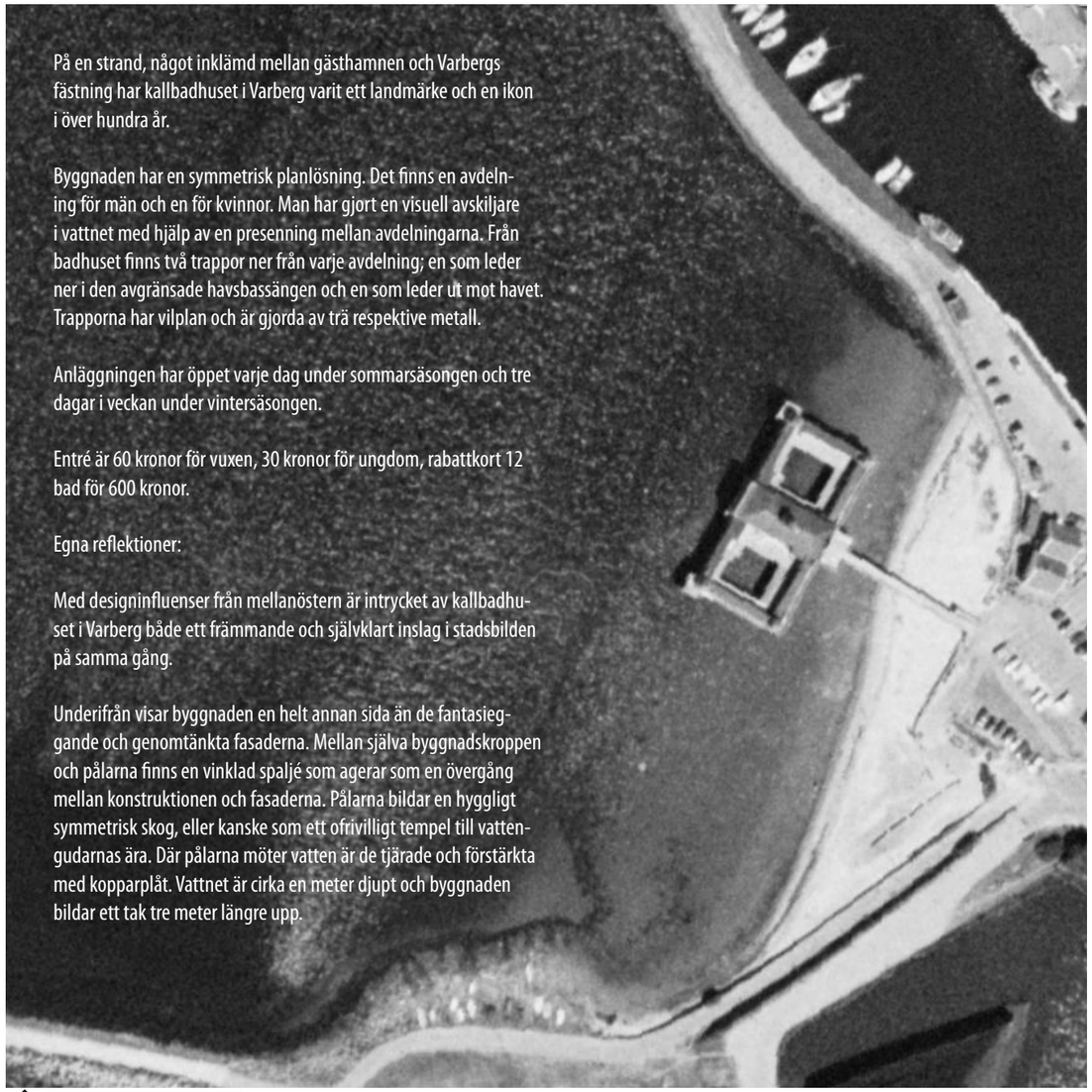

På en strand, något inklämd mellan gästhamnen och Varbergs fästning har kallbadhuset i Varberg varit ett landmärke och en ikon i över hundra år.

Byggnaden har en symmetrisk planlösning. Det finns en avdelning för män och en för kvinnor. Man har gjort en visuell avskiljare i vattnet med hjälp av en presenning mellan avdelningarna. Från badhuset finns två trappor ner från varje avdelning; en som leder ner i den avgränsade havsbassängen och en som leder ut mot havet. Trapporna har vilplan och är gjorda av trä respektive metall.

Anläggningen har öppet varje dag under sommarsäsongen och tre dagar i veckan under vintersäsongen.

Entré är 60 kronor för vuxen, 30 kronor för ungdom, rabattkort 12 bad för 600 kronor.

Egna reflektioner:

Med designinfluenser från mellanöstern är intrycket av kallbadhuset i Varberg både ett främmande och självklart inslag i stadsbilden på samma gång.

Underifrån visar byggnaden en helt annan sida än de fantasieggande och genomtänkta fasaderna. Mellan själva byggnadskroppen och pålarna finns en vinklad spaljé som agerar som en övergång mellan konstruktionen och fasaderna. Pålarna bildar en hyggligt symmetrisk skog, eller kanske som ett ofrivilligt tempel till vattengudarnas ära. Där pålarna möter vatten är de tjärade och förstärkta med kopparplåt. Vattnet är cirka en meter djupt och byggnaden bildar ett tak tre meter längre upp.

Lysekil

Längst ute i hamnen i Lysekil ligger ett av de äldre badhusen, skyddat från väder men kanske inte lika väl från blickar och insyn på grund av de nästan 10 meter höga klippor som ligger precis bredvid. Badhuset är enkelt, besökaren kommer in i en liten entré där man kan gå ut på herrarnas eller damernas sida genom trädörrar. Det finns olika soldäck och badmöjligheter, samt några hytter. Flera av tornen används som förråd för seglarklubben.

Badhuset förvaltas av kommunen men sköts av en förening, för 50 kronor kan man kvittera ut en egen nyckel hos tekniska kontoret. Medlemmarna i föreningen är måna om att badhuset skall vara gratis för allmänheten. Det är öppet under sommarsäsongen.

På badhuset finns en förening som kallar sig Älvorna. Det är en samling damer som har som vana att träffas varje dag klockan elva, året om, och ta sig ett dopp. Detta genomförs med eldsjälar (och en yxa vid minusgrader). Från början var de just elva, men nu har skaran vuxit över tjoget.

Man har på senare tid lagt till en väg ner i vattnet på herrarnas avdelning som är lite mer lättillgänglig och har några färre trappsteg än den gamla. Från föreningens sida säger man att det är bra att badhuset inte är kulturmärkt så att sådana förändringar går att genomföra. Men man önskar samtidigt att det skyddas, då man så sent som på nittiotalet ville riva badet.

Egna reflektioner
Även om det är tydligt uppdelade avdelningar är det ganska lätt att kika in på den andra avdelningen. Med den ovan nämnda insynsproblematiken från klippan finns det vissa motsägelser i detta kallbadhus vars huvudfunktion ändå är att erbjuda privathet för nakenbadare.

50m

Strömstad

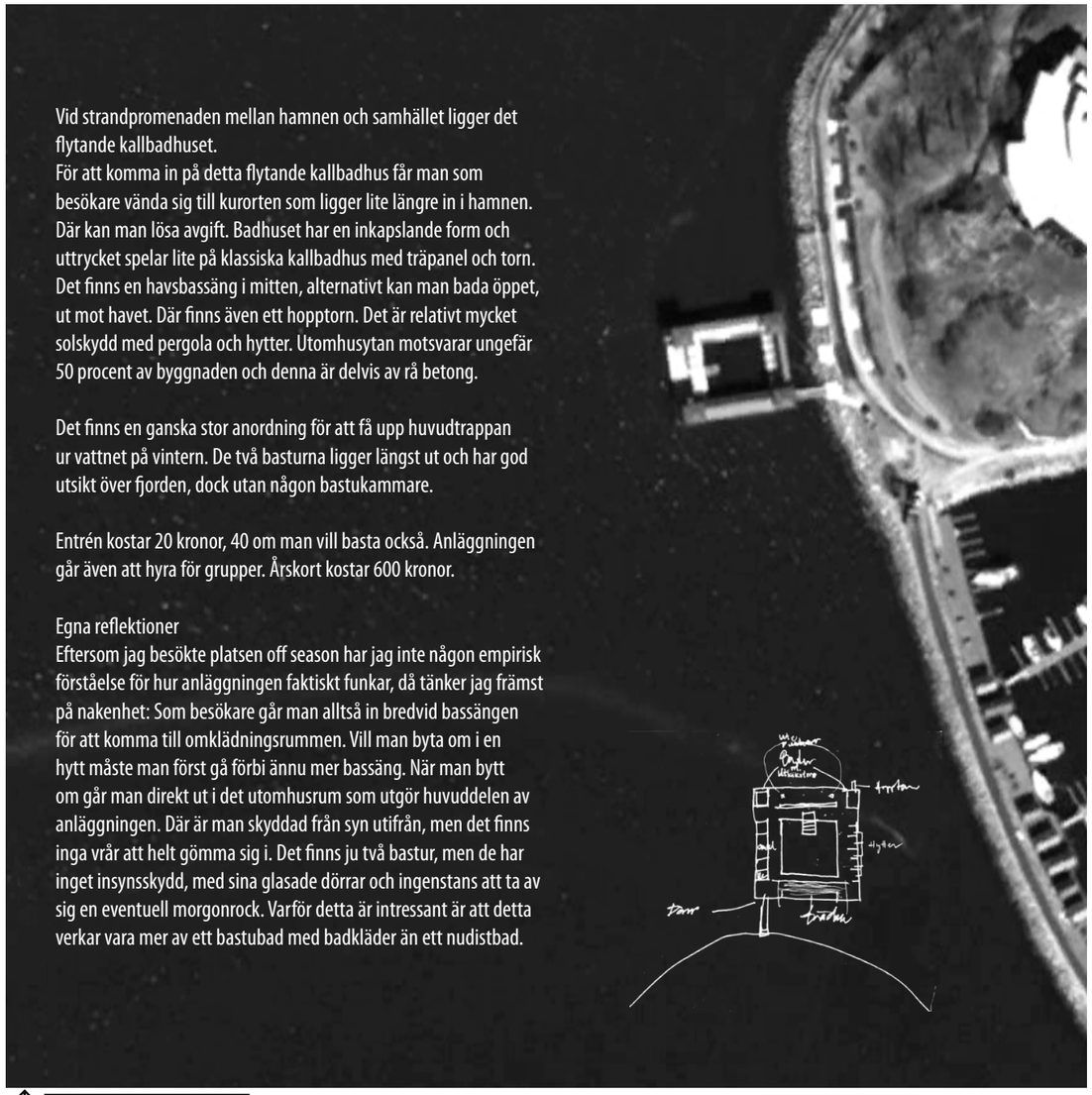

Vid strandpromenaden mellan hamnen och samhället ligger det flytande kallbadhuset.
För att komma in på detta flytande kallbadhus får man som besökare vända sig till kurorten som ligger lite längre in i hamnen. Där kan man lösa avgift. Badhuset har en inkapslande form och uttrycket spelar lite på klassiska kallbadhus med träpanel och torn. Det finns en havsbassäng i mitten, alternativt kan man bada öppet, ut mot havet. Där finns även ett hopptorn. Det är relativt mycket solskydd med pergola och hytter. Utomhusytan motsvarar ungefär 50 procent av byggnaden och denna är delvis av rå betong.

Det finns en ganska stor anordning för att få upp huvudtrappan ur vattnet på vintern. De två basturna ligger längst ut och har god utsikt över fjorden, dock utan någon bastukammare.

Entrén kostar 20 kronor, 40 om man vill basta också. Anläggningen går även att hyra för grupper. Årskort kostar 600 kronor.

Egna reflektioner
Eftersom jag besökte platsen off season har jag inte någon empirisk förståelse för hur anläggningen faktiskt funkar, då tänker jag främst på nakenhet: Som besökare går man alltså in bredvid bassängen för att komma till omklädningsrummen. Vill man byta om i en hytt måste man först gå förbi ännu mer bassäng. När man bytt om går man direkt ut i det utomhusrum som utgör huvuddelen av anläggningen. Där är man skyddad från syn utifrån, men det finns inga vrår att helt gömma sig i. Det finns ju två bastur, men de har inget insynsskydd, med sina glasade dörrar och ingenstans att ta av sig en eventuell morgonrock. Varför detta är intressant är att detta verkar vara mer av ett bastubad med badkläder än ett nudistbad.

50m

Bovallstrand - Badholmarna

Badholmarna i Bovallstrand ligger på gångavstånd från hamnplan. Det är ett par små öar som bundits till fastlandet; den första med en stenpir och den andra med en träbrygga. På den yttre ön (Fiskholmen / Biskopsholmen) kan man se en gammal ställning för att torka fisk. Vägen ut är varierad och kuperad, och inte särskilt handikappsanpassad även om en stor del av vägen är byggd struktur.

Badholmarna är främst ett naturbad med utplacerade omklädningshytter och en del vindskydd. Man har skapat en plats där naturen är i centrum och att den bara är förstärkt av den byggda strukturen. Bryggorna, stegarna och hytterna är placerade på ett sådant sätt att det är tydligt att de böjer sig för naturen och inte tvärt om.

Själva badet är som ett bad i största allmänhet, det vill säga inte nakenbad utan mer av vad man kanske kallar ett familjebad. Det finns ingen bastu, men det är ett inträde till området. På vintern är det bara för den nyfikne att promenera in.

Egna reflektioner
Detta är det mest platsanpassade bad jag besökt. Eftersom man verkar ha jobbat i etapper och under en längre tid och med begränsad budget jag får en känsla av att var och varannan bräda är figursågad för att passa in i Landskapet. Ett försök att stärka de kvalitéer som alltid funnits på platsen.

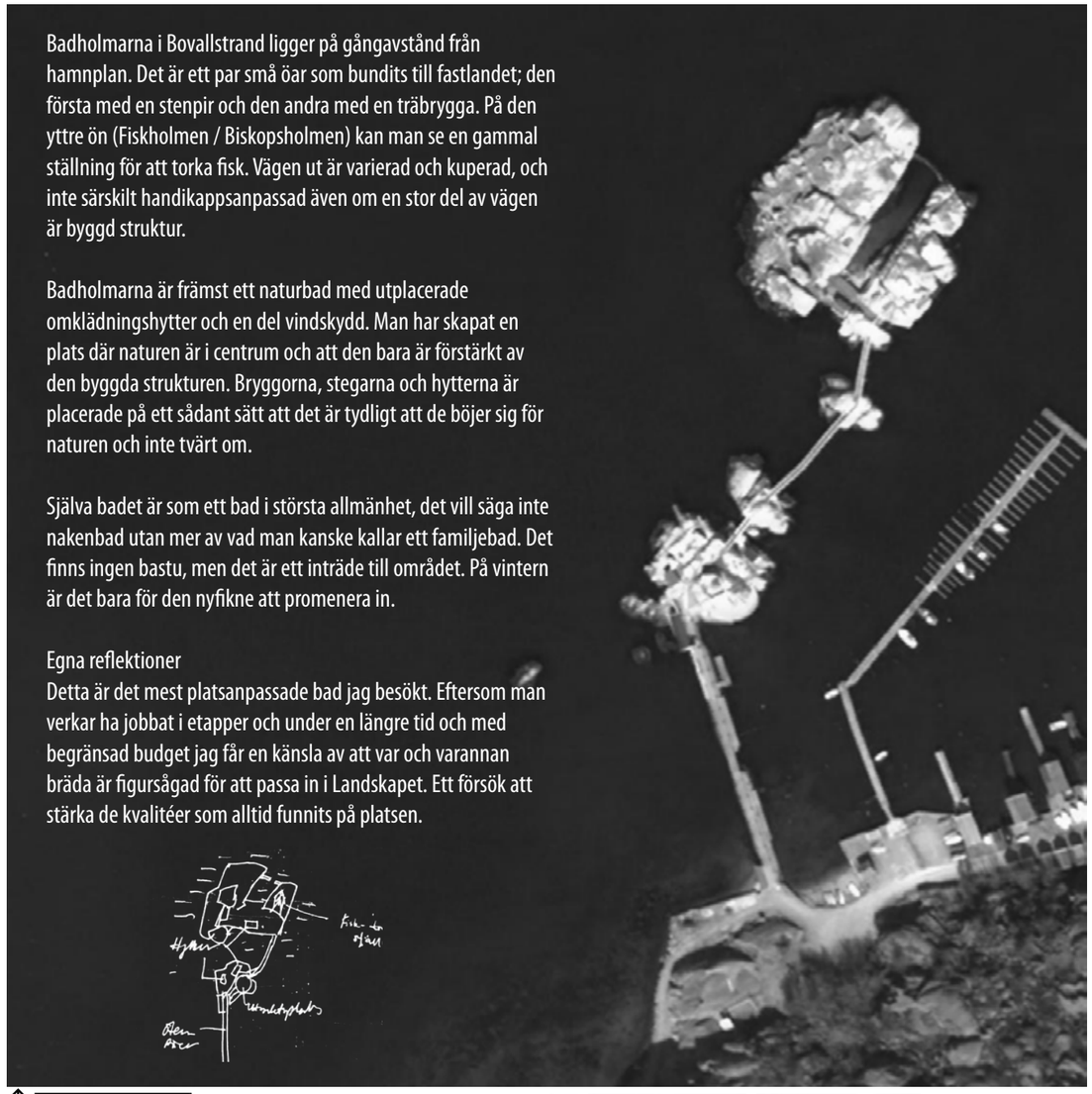

50m

Göteborg - Saltholmen

Göteborg, där landet slutar och skärgårdsbåtarna tar vid, på somrarna inte bara ett hav men också ett parkeringshav av bilar och fritidsbåtar. Här finns ett gammalt varmbadhus och även ett kallbadhus som drivs av en förening.

Där finns bastu, wc och kiosk, men badet stänger över vintern, man kan som medlem kvittera ut en nyckel. På sommaren kan man en bra dag ha 800 till 900 betalande besökare.

Det är cirka 80 procent damer i föreningen. Detta avspeglar sig i uppdelningen av platsen då damerna har den betydligt större norra delen. Man har fått ta över ett område som fortfarande heter "männens brygga". Man har på senare år haft vissa problem med kvinnor som inte badar nakna och det upprör de som gör det. En uppskattad summa är att upp till 40 procent av damerna har badkläder på sig på badet. Man vill göra något åt detta så att alla gäster är tydligt informerade om vad som gäller.

Precis emellan herravdelningen och damavdelningen finns ett område som kallas "Hagen". Det är ett blandat område. Det vill säga när det först skapades var det för att damerna ville ha mer yta och man sa att Hagen skulle vara öppet för damerna vissa dagar i veckan och för herrar vissa dagar i veckan. Under åren utvecklades detta till att Hagen blev ett blandat område nästan varje dag i veckan. Detta upprörde speciellt vissa damer som ifrågasätter vad det är för skillnad mellan Saltholmen som kallbad och som nudistbad. Männen verkar vara mer positiva till att ha det blandat, men en del i detta är också för att delar av herravdelningen tappar sin utsikt mot havet om portarna till hagen stängs till för enbart damer.

Egna reflektioner
Det här badet är speciellt eftersom det är väldigt öppet ut mot bukten där det på andra sidan ligger en småbåtshamn. De medlemmar jag pratat med säger att det inte är något problem eftersom de inte stör båtarna och båtarna inte stör dem. Det verkar heller inte vara någon oro för föroreningar i vattnet. Man tar prover regelbundet och vattenkvalitén har det näst högsta betyget på kommunens skala.

50m